

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

04 / 2010

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

29. Vzatie obvineného do väzby - 1. Ustanovenie § 187 ods. 1 Trestného poriadku o lehote a mieste na podanie sťažnosti odkazuje na špecifickú zákonnú lehotu na podanie sťažnosti proti uzneseniu súdu o väzbe, ktorá je vyjadrená vo vzťahu k prokurátorovi v ustanovení § 83 ods. 2 veta prvá Trestného poriadku slovami „*Jen ihneď*“. Tento režim sa v zmysle § 83 ods. 2 veta za bodkočiarkou Trestného poriadku vzťahuje aj na obvineného, ale len na lehotu podania sťažnosti proti uzneseniu o ponechaní obvineného vo väzbe a proti uzneseniu o predĺžení lehoty trvania väzby v prípravnom konaní podľa § 76 ods. 3, ods. 4 Trestného poriadku. V ďalších prípadoch rozhodnutí o väzbe, ktoré sú uvedené v § 72 ods. 1 Trestného poriadku je možné v zmysle § 187 ods. 1, veta prvá Trestného poriadku podať sťažnosť do troch dní od oznámenia uznesenia.

II. Výrok uznesenia súdu, ktorým rozhodne o vzatí obvineného do väzby, musí obligatórne obsahovať materiálny dôvod väzby vyjadrený príslušným písmenom uvedeným v ustanovení § 71 ods. 1 Trestného poriadku. Ustanovenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku prikazuje súdu skúmať splnenie formálnych podmienok na vzatie obvineného do väzby, t. j. existenciu vznesenia obvinenia, pričom prikazuje súdu, aby sa v odôvodnení rozhodnutia o väzbe zaoberal so skutkovými okolnosťami, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. Toto ustanovenie preto nepatrí do výroku uvedeného uznesenia. 5

30. Výpoveď svedka - I. Obžaloba v trestnej veci môže byť opretá o výpovede svedkov a iné dôkazy vykonané pred vydaním uznesenia o vznesení obvinenia, prípadne pred oznámením uznesenia o vznesení obvinenia jeho vyhlásením (§ 206 ods. 1 Trestného poriadku), ak k ich vykonaniu došlo po začatí trestného stíhania „vo veci“ podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku.

II. Ak je ale výpoveď svedka jediným usvedčujúcim dôkazom alebo vo významnej miere rozhodujúcim dôkazom o ktorý chce prokurátor, ako nositeľ dôkazného bremena v konaní pred súdom, oprieť obžalobu, je nevyhnutné takého svedka vypočuť až po vznesení obvinenia (alebo svedka vypočutého pred týmto úkonom znovu vypočuť), a tak zachovať právo obvineného na obhajobu (právo na kontradiktórny postup). Výnimku z kontradiktórneho postupu predstavujú výpovede svedkov, ktoré majú v zmysle § 263 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku charakter neodkladného alebo neopakovateľného úkonu; taký charakter majú aj výpovede svedkov mladších ako 15 rokov (§ 135 ods. 2 veta druhá Trestného poriadku).

III. Ak obvinený po vznesení obvinenia sám (prostredníctvom obhajcu) žiada zopakovať výsluchy iných svedkov, je na úvahe orgánov činných v trestnom konaní, aby po posúdení dôkaznej situácie vo veci rozhodli o potrebe vykonania kontradiktórneho výsluchu svedka. 9

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

31. Právo nájmu bytu - Právo nájmu bytu patrí medzi majetkové práva, ktoré sa premlčujú. 16

32. Náhrada mzdy - Za dobu, po ktorú patrí zamestnancovi náhrada mzdy z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru, nepatrí mu náhrada mzdy v zmysle § 130 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov, ani náhrada mzdy za nevyčerpanú dovolenku podľa § 110b ods. 2 tohto zákona. 19

- 33. Zmena žaloby** - Za zmenu žaloby treba považovať aj procesný úkon, ktorým žalobca, hoci požaduje rovnaké plnenie, tak následne činí na základe iných skutkových okolností, než tých, ktoré uviedol v žalobe. 22
- 34. Ochranná známka** - Právo k ochrannej známke je vyjadrením vzťahu konkrétneho právneho subjektu, ako majiteľa k inej majetkovej hodnote. Tento právny vzťah patrí medzi občianskoprávne vzťahy, o ktorých rozhodujú sudy, pokiaľ zákon výslovne neurčí iný orgán. 25
- 35. Výrok rozsudku** - Ak súd prvého stupňa výrokom rozsudku, vyhlásenom na pojednávaní, nerozhodol o celom predmete konania, o ostávajúcej časti môže rozhodnúť len dopĺňacím rozsudkom podľa § 166 O. s. p., nemôže o tom rozhodnúť opravným uznesením. 29
- 36. Oprávnenie pôsobiť ako súkromná vysoká škola** - Právnická osoba so sídlom na území členského štátu Európskej únie, ktorá bola zriadená na vzdelávanie alebo výskum, je oprávnená pôsobiť ako súkromná vysoká škola za predpokladu, že má štátny súhlas. 32
- 37. Úrazová renta** - Na rozhodnutie o úrazovej rente nie je podstatné len posúdenie zhoršenia zdravotného stavu, ale musí byť posúdený aj pokles pracovnej schopnosti žiadateľa o dávku vykonávať doterajšie zamestnanie (baník). 35

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

29. STANOVISKO

trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k rozdielnemu výkladu znenia zákonného poučenia v uznesení súdu o vzatí obvineného do väzby, pokiaľ ide o stanovenie lehoty na podanie sťažnosti proti takému uzneseniu a znenia výroku o vzatí obvineného do väzby, sp. zn. Tpj 51/2009, prijaté 7. decembra 2009.

I. Ustanovenie § 187 ods. 1 Trestného poriadku o lehote a mieste na podanie sťažnosti odkazuje na špecifickú zákonnú lehotu na podanie sťažnosti proti uzneseniu súdu o väzbe, ktorá je vyjadrená vo vzťahu k prokurátorovi v ustanovení § 83 ods. 2 veta prvá Trestného poriadku slovami „len ihneď“. Tento režim sa v zmysle § 83 ods. 2 veta za bodkočiarkou Trestného poriadku vzťahuje aj na obvineného, ale len na lehotu podania sťažnosti proti uzneseniu o ponechaní obvineného vo väzbe a proti uzneseniu o predĺžení lehoty trvania väzby v prípravnom konaní podľa § 76 ods. 3, ods. 4 Trestného poriadku.

V ďalších prípadoch rozhodnutí o väzbe, ktoré sú uvedené v § 72 ods. 1 Trestného poriadku možno v zmysle § 187 ods. 1, veta prvá Trestného poriadku podať sťažnosť do troch dní od oznámenia uznesenia.

II. Výrok uznesenia súdu, ktorým rozhodne o vzatí obvineného do väzby musí obligatórne obsahovať materiálny dôvod väzby vyjadrený príslušným písmenom uvedeným v ustanovení § 71 ods. 1 Trestného poriadku. Ustanovenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku prikazuje súdu skúmať splnenie formálnych podmienok na vzatie obvineného do väzby, t. j. existenciu vznesenia obvinenia, pričom prikazuje súdu, aby sa v odôvodnení rozhodnutia o väzbe zaoberal so skutkovými okolnosťami, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. Toto ustanovenie preto nepatrí do výroku uvedeného uznesenia. *

** Okrem § 71 ods. 1 Trestného poriadku ide o ustanovenia Trestného poriadku v znení novely Trestného poriadku vykonanej zákonom č. 5/2009 Z. z. účinného od 1. februára 2009.*

O d ô v o d n e n i e :

Predseda trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na základe podnetu predsedu trestnoprávneho kolégia Krajského súdu Nitra, v rámci činnosti podľa § 21 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov zistil, že v rozhodnutiach senátov Okresného súdu Nitra, sp. zn. 4 Tp 91/2009, na strane jednej a sp. zn. 1 Tp 92/2009 na strane druhej, je v rámci rozhodovania o väzbe (§ 72 ods. 1 Trestného poriadku):

1. rozdielny výklad ustanovenia § 83 ods. 2 Trestného poriadku vo vzťahu k § 187 ods. 1 veta prvá Trestného poriadku z hľadiska znenia poučenia v uznesení súdu o vzatí obvineného do väzby, pokiaľ ide o stanovenie lehoty na podanie sťažnosti proti takému uzneseniu,
2. nejednotnosť v použití zákonných ustanovení Trestného poriadku vo výroku o vzatí obvineného do väzby.

A.

Právoplatným uznesením sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Nitra, sp. zn. 4 Tp 91/2009, zo 16. mája 2009, bolo rozhodnuté podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku o vzatí do väzby obvinených M. S. a P. R. s tým, že rozhodla aj o mieste výkonu väzby a času, od ktorého začala plynúť lehoť väzby (krajský súd v Nitre uznesením pod sp. zn. 2 Tpo 2Q/2009 sťažnosť obvineného P. R. zamietol).

V odôvodnení uznesenia súd prvého stupňa poukázal na skutkové okolnosti prípadu, návrh krajského prokurátora na vzatie uvedených obvinených do väzby, dôkazy zdokumentované vo vyšetrovacom spise, fakty zistené ohľadne osôb obvinených a konkrétne skutočnosti odôvodňujúce u nich dôvodnosť obáv z konaní predpokladaných v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V poučení o opravnom prostriedku uviedol:

„ Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia. Sťažnosť sa podáva na Okresnom súde Nitra a rozhoduje o nej Krajský súd v Nitre “.

B.

Právoplatným uznesením sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Nitra, sp. zn. ITp/92/2009, zo dňa 18. mája 2009 bolo rozhodnuté podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku o vzatí do väzby obvineného O. L. z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b) Trestného poriadku s rozhodnutím o mieste výkonu väzby a o čase, od ktorého začala plynúť lehoť väzby (Krajský súd v Nitre uznesením pod sp. zn. ITpo/18/2009 sťažnosť O. L. zamietol).

V jeho odôvodnení uviedol obdobné skutočnosti ako v uznesení sub A. V poučení o opravnom prostriedku uviedol:

„ Proti tomuto uzneseniu možno podať sťažnosť do 3 dni odo dňa jeho oznámenia cestou podpísaného súdu na Krajský súd, v Nitre “.

Ako vyplýva z citovaného obsahu poučení v oboch prípadoch, sudkyne pre prípravné konanie Okresného súdu Nitra, v rámci rozhodovania o návrhoch prokurátora na vzatie obvineného do väzby, v rovnakej procesnej situácii, obsahovo rozdielnym spôsobom poučili oprávnené osoby o lehote podania sťažnosti a vo výroku uznesenia použili odlišnú citáciu ustanovení Trestného poriadku o väzbe, podľa ktorých o väzbe rozhodli.

Na odstránenie rozdielného výkladu znenia poučenia v uznesení súdu o vzatí obvineného do väzby, pokiaľ ide o stanovenie lehoty na podanie sťažnosti proti takému uzneseniu a znenia výroku o vzatí obvineného do väzby, prikázal predseda trestnoprávneho kolégia na základe § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov a podľa článkov 17 ods. 4 písm. c) a 14 ods. 1 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. marca 2006 (uverejnený pod č. 291/2006 Z. z.) trestno-právnomu kolégiu, aby zaujalo stanovisko na zabezpečenie jednotného výkladu zákona v uvedených otázkach.

Súčasne predseda trestnoprávneho kolégia podľa § 22 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. v žnem neskorších predpisov a článku 15 ods. 3 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky požiadal o písomné vyjadrenie k posudzovaným otázkam Generálnu prokuratúru SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR, krajské súde v Bratislave, Trnave, Nitre, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach, Ústavný súd SR, právnické fakulty UK v Bratislave, UMB v Banskej Bystrici, UPJŠ v Košiciach, Trnavskej univerzity, Akadémii PZ v Bratislave a Slovenskú advokátsku komoru.

Z uvedených žiadostí o vyjadrenie vyhovel Generálna prokuratúra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, krajské súde v Nitre, Trnave, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach.

Generálna prokuratúra SR, Ministerstvo vnútra SR a krajské súde v Nitre, Trnave, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Košiciach a v Prešove považujú za správny názor uvedený pod bodom B, lebo tento jednoznačne vyplýva z dikcie ustanovenia § 187 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré je modifikované § 83 ods. 2 Trestného poriadku. Nemali však jednotný názor na obsah výroku o väzbe pokiaľ ide o citáciu § 72 ods. 2 Trestného poriadku.

Akadémia Policajného zboru v Bratislave považuje za správny názor uvedený pod bodom A, lebo toto poučenie korešponduje s úpravou v § 83 ods. 2 Trestného poriadku v nadväznosti na § 187 ods. 1 Trestného poriadku. Pokiaľ ide o výrok uznesenia o vzatí obvineného do väzby prikláňajú sa k riešeniu uvedenému od bodom B., lebo obsahuje ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnuté (§ 72 ods. 2 Trestného poriadku), pričom sa poukazuje na dôvody väzby [§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku].

Krajský súd v Nitre, ktorý dal podnet na prijatie stanoviska, konštatuje, že k obohm riešeným problémom v trestnoprávnom kolégiu nenastala zhoda.

Ministerstvo spravodlivosti SR považuje za správny názor vyjadrený pod bodom A, bez bližšieho odôvodnenia.

Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli senáty Okresného súdu Nitra k rozdielnym názorom a so zreteľom na obsah predložených vyjadrení zaujalo k posudzovanej otázke stanovisko, že správnomu výkladu zákona zodpovedá právny názor uvedený pod bodom B.

Trestnoprávne kolégium sa pri prijímaní tohto stanoviska riadilo nasledujúcimi úvahami:

Všeobecná lehota troch dní na podanie sťažnosti proti uzneseniu uvedená v § 187 ods. 1 Trestného poriadku je modifikovaná pre prípady uvedené v § 83 ods. 2 veta za bodkočiarkou Trestného poriadku tak, že prokurátor môže sťažnosť v uvedených prípadoch podať („len“) ihneď. Ide o prípady vydania uznesenia o nevzatí do väzby, alebo uznesenia o prepustení zatknutého obvineného na slobodu [teda negatívne rozhodnutia podľa § 72 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktorým zodpovedajú procesné situácie podľa § 87 ods. 2 a podľa § 73 ods. 7 veta druhá za bodkočiarkou Trestného poriadku].

Takto stanovený režim podania sťažnosti je určený aj pre obvineného, obhajcu mladistvého alebo prokurátora v prípade, ak súd, alebo sudca pre prípravné konanie rozhodol o väzbe podľa § 76 ods. 3 alebo 4 Trestného poriadku (teda ak sudca pre prípravné konanie rozhodol o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby v prípravnom konaní alebo ak súd rozhodol o väzbe po podaní obžaloby alebo návrhu na schválenie dohody o vine a treste, čomu zodpovedá charakteristika tejto procesnej situácie uvedenej v § 238 ods. 3 Trestného poriadku).

Pre úplnosť treba dodať, že vzhľadom na zákonnú požiadavku prednosti a rýchlosti konania (§ 2 ods. 6 Trestného poriadku), toto ustanovenie z opravného konania vylučuje blízke osoby (porovnaj znenie § 186 ods. 2 Trestného poriadku).

Positívne rozhodnutie o väzbe podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku (teda rozhodnutie o vzatí do väzby) v tomto ustanovení (§ 83 ods. 2 Trestného poriadku) uvedené nie je. Preto z hľadiska sémantického, aj logického výkladu je zrejmé, že proti uzneseniu okresného súdu o vzatí obvineného do väzby možno podať sťažnosť do troch dní odo dňa jeho oznámenia (prostredníctvom okresného súdu na krajský súd).

Pokiaľ je režim podania sťažnosti „len ihneď“ v prípadoch nevzatia obvineného do väzby alebo prepustenia zatknutého obvineného na slobodu v zmysle vety pred bodkočiarkou § 83 ods. 2 Trestného poriadku logický ex lége, vzhľadom na okamžité prepustenie obvineného na slobodu po vyhlásení rozhodnutia o väzbe, veta za bodkočiarkou tohto ustanovenia sa vzťahuje na rozhodnutie o väzbe [iba podľa § 72 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku] len v súvislosti so špecifickým režimom upraveným v § 76 ods. 3 a 4 Trestného poriadku. Tento režim sa vzťahuje na bezpodmienečné dodržanie lehôt tam uvedených a vylúčenie možnosti zmarenia rozhodnutia do uplynutia týchto lehôt. Takýmito špeciálnymi rozhodnutiami je rozhodnutie o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby v prípravnom konaní a v súdnom konaní rozhodnutie súdu o väzbe podľa § 76 ods. 3, resp. § 238 ods. 3 Trestného poriadku, pretože v týchto prípadoch sa musí s konečnou platnosťou rozhodnúť v prípravnom konaní do uplynutia základnej alebo predĺženej lehoty trvania väzby v prípravnom konaní, alebo po podaní obžaloby do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou trvania väzby v prípravnom konaní, ak by nedošlo k podaniu obžaloby (z hľadiska rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe je táto úprava doplnená ustanovením § 192 ods. 4 Trestného poriadku).

Treba dodať, že v súdnom konaní obsahovo zhodnou alternatívou rozhodnutia o ponechaní obvineného vo väzbe podľa § 72 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku (keď súd po podaní obžaloby v lehotách podľa § 76 ods. 3, resp. § 238 ods. 3 Trestného poriadku vždy rozhodne o väzbe aj bez žiadosti obvineného o prepustenie z väzby) je rozhodnutie o zamietnutí žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa § 72 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ak bola táto žiadosť podaná a súd ešte po podaní obžaloby o väzbe nerozhodoval, inak v oboch týchto prípadoch rozhodne súd o prepustení obvineného z väzby. Pri všetkých dotknutých rozhodnutiach musia byť dodržané vyššie uvedené lehoty a podanie sťažnosti podlieha obmedzeniu, uvedenému v § 83 ods. 2 Trestného poriadku. Toto obmedzenie sa však nevzťahuje na ďalšie, následne vydané rozhodnutia o väzbe v súdnom konaní, ktoré nie sú pokryté ustanoveniami § 76 ods. 3 a § 238 ods. 3 Trestného poriadku a v ktorých sa uplatní všeobecná úprava lehoty na podanie sťažnosti podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku (čo platí aj pre iné rozhodnutia o väzbe v prípravnom konaní, ktoré nie sú výslovne uvedené v § 83 ods. 2 Trestného poriadku).

Ak by sa pripustil ako správny postup pod písmenom A, potom by sa sťažnostný režim „len ihneď“ vzťahoval na všetky rozhodnutia o väzbe tak, ako sú uvedené v ustanovení § 72 ods. 1 Trestného poriadku, teda aj na uznesenie o vzatí do väzby, uznesenie o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby, v inom než vyššie uvedenom prípade, či uznesenie o zmene dôvodov väzby, čo nebolo zámerom zákonodarcu pri novelizovaní ustanovenia § 83 ods. 2 Trestného poriadku.

Ustanovenia štvrtej hlavy, prvého dielu o väzbe vykonávajú článok 17 Ústavy SR, ktorý umožňuje vziať obvinenú osobu do väzby iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom, a to iba na základe rozhodnutia súdu. Výrok rozhodnutia súdu musí byť pritom z hľadiska zákonných dôvodov väzby konkretizovaný takým spôsobom, aby mohol byť v riadnom opravnom konaní preskúmaný.

Vo vzťahu k obsahu výroku uznesenia súdu, ktorým rozhodne o vzatí obvineného do väzby treba predovšetkým konštatovať, že v ustanoveniach § 71 a v § 72 Trestného poriadku sú upravené tzv. formálne a materiálne podmienky väzby.

Formálnymi podmienkami, ktoré sú uvedené predovšetkým v § 72 ods. 1 Trestného poriadku, sa rozumie skúmanie základných procesných predpokladov pre rozhodnutie o väzbe („konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie“), pričom ďalší text obsahuje príkaz vo vzťahu k obsahu odôvodnenia rozhodnutia („...obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera“). Ďalšie odseky tohto ustanovenia obsahujú úpravu procesného postupu orgánov činných v trestnom konaní, procesný postup súdu, ako aj procesné postupy iných oprávnených osôb.

Materiálnymi podmienkami dôvodov väzby sa rozumie hmotnoprávne predpoklady väzby, ktoré v zmysle § 71 ods. 1 Trestného poriadku tvoria jednak skutkové predpoklady vzatia do väzby (sú uvedené v uvádzanej vete ods. 1), a jednak konkrétne dôvody väzby vyjadrené v príslušnom písmene

tohto odseku [písm. a) - úteková väzba, písm. b) - kolúzna väzba, písm. c) - preventívna väzba]. Materiálne podmienky väzby uvedené v uvádzacej vete a v príslušných - konkrétnych dôvodoch podľa jednotlivých písmen (alebo paralelne), musia byť splnené súčasne.

Z uvedeného vyplýva, že súd musí pred rozhodnutím o väzbe preskúmať splnenie základných procesných predpokladov pre také rozhodnutie a až potom skúma materiálne podmienky väzby uvedené v § 71 ods. 1 Trestného poriadku. Ustanovenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku o splnení formálnych podmienok na vzatie obvineného do väzby preto nepatrí do výroku uvedeného uznesenia, ale sa musí premietnuť v jeho odôvodnení. Naopak, výrok uznesenia súdu, ktorým rozhodne o vzatí obvineného do väzby musí obligatórne obsahovať materiálny dôvod väzby vyjadrený príslušným písmenom uvedeným v ustanovení § 71 ods. 1 Trestného poriadku (aby mohol byť tento výrok preskúmateľný v opravnom konaní), preto toto ustanovenie je jediným legálnym vyjadrením rozhodnutia súdu vo výroku uznesenia o väzbe.

30. STANOVISKO

trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zjednotenie výkladu zákona k otázke, či môže byť obžaloba opretá o svedecké výpovede vykonané pred vznesením obvinenia, ak k ich vykonaniu došlo po začatí trestného stíhania „vo veci“, ako aj k otázke, či týmto postupom došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu, sp. zn. Tpj 63/2009, prijaté dňa 7. decembra 2009.

I. Obžaloba v trestnej veci môže byť opretá o výpovede svedkov a iné dôkazy vykonané pred vydaním uznesenia o vznesení obvinenia, prípadne pred oznámením uznesenia o vznesení obvinenia jeho vyhlásením (§ 206 ods. 1 Trestného poriadku), ak k ich vykonaniu došlo po začatí trestného stíhania „vo veci“ podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku.

II. Ak je ale výpoveď svedka jediným usvedčujúcim dôkazom alebo vo významnej miere rozhodujúcim dôkazom, o ktorý chce prokurátor, ako nositeľ dôkazného bremena v konaní pred súdom, oprieť obžalobu, je nevyhnutné takého svedka vypočuť až po vznesení obvinenia (alebo svedka vypočutého pred týmto úkonom znovu vypočuť), a tak zachovať právo obvineného na obhajobu (právo na kontradiktórny postup).

Výnimku z kontradiktórneho postupu predstavujú výpovede svedkov, ktoré majú v zmysle § 263 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku charakter neodkladného alebo neopakovateľného úkonu; taký charakter majú aj výpovede svedkov mladších ako 15 rokov (§ 135 ods. 2 veta druhá Trestného poriadku).

III. Ak obvinený po vznesení obvinenia sám (prostredníctvom obhajcu) žiada zopakovať výsluchy iných svedkov, je na úvahe orgánov činných v trestnom konaní, aby po posúdení dôkaznej situácie vo veci rozhodli o potrebe vykonať kontradiktórny výsluch svedka.

Na spravodlivé súdne konanie a na kritickú previerku výpovede svedka postačuje, ak je výsluch svedka vykonaný v prítomnosti obvineného alebo jeho obhajcu v konaní pred súdom.

O d ō v o d n e n i e :

Predseda trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rámci činnosti podľa § 21 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov zistil, že v rozhodnutiach senátov Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 5 To 64/09, na strane jednej a sp. zn. 1 To 37/2009 na strane druhej, je rozdielny výklad dôvodov porušenia práva obvineného na obhajobu pri odmietnutí obžaloby podľa § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku v prípade výsluchu svedkov pred vznesením obvinenia.

A..

Krajský súd v Bratislave uznesením z 2. júla 2009, sp. zn. 5 To 64/09, podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť okresného prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava V z 24. februára 2009, sp. zn. 3T 14/09. Napadnutým uznesením okresný súd podľa § 241 ods. 1, písm. f) Trestného poriadku odmietol obžalobu okresného prokurátora proti obvinenému J. S. a vrátil vec prokurátorovi.

Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že po preskúmaní obžaloby dospel k záveru, že v prípravnom konaní došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu. Je evidentné, že svedkovia vo veci vypočutí boli vyslúchnutí ako bolo vznesené obvinenie J. S., teda v čase, keď nevedel o svojom trestnom stíhaní za konkrétny skutok a navyše bola obmedzená jeho osobná sloboda. Po vznesení obvinenia uvedení svedkovia už vypočutí neboli. Je teda evidentné, že ich výsluchy boli vykonané v čase, keď ešte J. S. nemohol uplatniť svoje právo na obhajobu.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť okresný prokurátor, ktorú odôvodnil tým, že rozhodnutie o odmietnutí obžaloby je odôvodnené okresným súdom tým, že došlo k závažným „pracovným“ chybám - k porušeniu práva obvineného na obhajobu. S rozhodnutím súdu o odmietnutí obžaloby nemožno súhlasiť, keďže súd vychádzal z nesprávnych najmä právnych záverov, ktoré nemajú oporu v ustanoveniach platného Trestného poriadku. V súčasnosti platný Trestný poriadok inštituuje tzv. pracovných chýb nepozná. Vo vzťahu k námietke okresného súdu, že svedkovia boli vypočutí skôr ako bol J. S. obvinený, uviedol, že J. S. bol vypočutý už dňa 15. októbra 2008, teda bezprostredne po zadržaní, a to v procesnom postavení zadržaného — podozrivého. Pri tomto výsluchu uviedol,

že si obhajcu nežiada. V procesnom postavení obvineného bol vypočutý dňa 16. októbra 2008 v čase od 16.45 hod. do 17.30 hod, kedy opätovne uviedol, že si obhajca nežiada. Počas celého prípravného konania zostal pasívny, a preto je zvláštne tvrdenie súdu, že bolo porušené právo na obhajobu.

Okresný prokurátor ďalej uviedol, že nemožno sa stotožniť s názorom súdu, že tým, že boli vykonané výsluchy poškodených a svedkov v štádiu trestného konania po začatí trestného stíhania, avšak pred vznesením obvinenia a to za situácie, že nedošlo k ich opätovnému vypočutiu, došlo k porušeniu práv obvineného na obhajobu. Súd nespochybnil, že by výsluchy maloletých svedkýň a poškodených boli vykonané nezákonným spôsobom. Začatie trestného stíhania ako právny inštitút sa nachádza v Trestnom poriadku práve za účelom určenia presného začiatku určitého štádia trestného konania, po ktorom môžu orgány činné v trestnom konaní vykonávať plne procesné úkony. V predmetnej trestnej veci nebol dôvod tieto výsluchy opakovať po vznesení obvinenia, navyše obvinený mal dostatok času na podanie návrhu na vykonanie opätovných výsluchov týchto osôb.

Odvolací súd po splnení prieskumnej povinnosti vyplývajúcej z § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku zistil, že obvinenému J. S. bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku v predmetnej veci vznesené obvinenie dňa 16. októbra 2008, ČVS: ORP-3213/3- OSV-B5-2008 pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. písm. c) Trestného zákona. Z odôvodnenia uznesenia o vznesení obvinenia vyplýva, že poverený príslušník policajného zboru skutkový stav zistil zo zápisnice o výsluchu svedka osôb mladších ako 15 rokov, zápisnice o výsluchu svedka poškodeného a z ostatného spisového materiálu.

Obvinenému J. S. bolo vznesené obvinenie dňa 16. októbra 2008, a to podľa § 206 ods. 2 Trestného poriadku. Toho istého dňa obvinený toto uznesenie pri svojom výsluchu, ktorý sa uskutočnil od 16.45 hod. do 17.30 hod., prevzal. Výsluchy svedkov a poškodených v predmetnej veci boli uskutočnené toho istého dňa, a to v dopoludňajších hodinách.

Odvolací súd konštatuje, že z predloženého materiálu jednoznačne vyplýva, že výsluchy svedkov a poškodených boli vykonané v štádiu pred vznesením obvinenia. Aj keď výsluchy svedkov a obvineného boli vykonané v deň, keď bolo J. S. vznesené obvinenie, čo by samo osebe neznamenal, že v čase výsluchu svedkov v doobedňajších hodinách ešte neexistovalo uznesenie o vznesení obvinenia, avšak svedčí o tom práve odôvodnenie tohto uznesenia.

Krajský súd teda dospel k rovnakému právnomu záveru ako súd prvého stupňa. Z uvedeného postupu v prípravnom konaní vyplýva, že bolo porušené právo obvineného na obhajobu. Nemení na tom nič konštatovaná pasivita obvineného prokurátorom v prípravnom konaní. Odhliadnuc od toho, svedkovia a poškodení, ktorí sú už v tomto postavení v prípravnom konaní vypočúvaní, musia mať vedomosť o tom, kto je v predmetnej veci obvinený, ktorá skutočnosť má jednoznačný vplyv aj na spôsob ich poučenia.

B.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 3. októbra 2009, sp. zn. 1 To 83/009, podlá 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku na základe sťažnosti okresného prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava V z 23. júna 2009, sp. zn. 2T 91/09, zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil okresnému súdu, aby o nej znovu konal a rozhodol. Napadnutým uznesením okresný súd podlá § 244 ods. 1, písm. h) Trestného poriadku odmietol obžalobu okresného prokurátora proti obvinenému ml. M. G. a vrátil vec prokurátorovi.

Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že dňa 2. decembra 2008 bolo podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené ml. M. G. obvinenie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, a to na základe uznesenia vyšetrovateľa OR PZ Bratislava V, ÚJaKP, OJP, sp. zn. ČVS: ORP-451/2-OVK-B5-2007-Ku, na tom skutkovom základe, ktorý je uvedený v citovanom uznesení.

Podkladom obžaloby, teda dôkazy, ktoré odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, okrem znaleckého posudku KEU o listinných dôkazov, sú aj svedecké, výpovede svedkov P. K. z 1. októbra 2007 a M. G. z 26. novembra 2007. Uvedené výsluchy boli vykonané pred vznesením obvinenia, pričom tieto nemožno označiť za neodkladné o neopakovateľné úkony, čím bolo porušené právo na obhajobu. Ide o závažné procesné chyby prípravného konania. Významným na posúdenie viny, sú výpovede svedkov, o ktoré prokurátor oprel obžalobu, pričom tieto boli vykonané pred vznesením obvinenia, teda v čase, keď v dobe povinnej obhajoby sa týchto úkonov nemohol obvinený oni jeho obhajca zúčastniť.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote sťažnosť prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava V. V písomných dôvodoch svojej sťažnosti namietal, že prípravné konanie bolo vykonané zákonným

spôsobom a na obvineného bola v súlade so zákonom podaná obžaloba, ktorú bol súd povinný prijať a vykonať hlavné pojednávanie. Poukázal na to, že uznesenie okresného súdu považuje za nezákonné a nedôvodné. V zmysle ustanovenia § 213 Trestného poriadku, ktoré upravuje účasť obvineného a obhajcu na úkonoch vo vyšetrovaní o skrátenom vyšetrovaní, pričom podľa odseku 2 citovaného ustanovenia Trestného poriadku obhajca má právo od vznesenia obvinenia zúčastniť sa úkonov, ktorých výsledok môže byť použitý ako dôkaz v konaní pred súdom, iba ak vykonanie úkonu nemožno odložiť a obhajcu o ňom vyzrozumieť. Obvinenému a iným vypočúvaným osobám môže obhajca klásť otázky potom, keď policajt výsluch skončí.

Ďalej uviedol, že obvinený bol vypočutý v prítomnosti zvoleného obhajcu, bol oboznámený so skutkovými zisteniami, pričom nepožiadaval o prepočutie už vyslychnutých svedkov a nepožiadaval ani o vzájomnú konfrontáciu. Z vyšetrovacieho spisu vyplýva, že obhajcovi bolo dňa 15. decembra 2008 umožnené nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu a bolo mu umožnené vyhotoviť si fotokópií výsluchov svedkov ako aj znaleckého posudku. Následne bol obhajca obvineného telefonicky vyzvaný dňa 3. marca 2009 vyšetrovateľom PZ, aby uviedol, či chce zopakovať niektorý z doteraz vykonaných procesných úkonov, pričom bolo vyšetrovateľovi uvedené, že pokiaľ bude chcieť nejaký procesný úkon zopakovať, tak to oznámi. Dňa 28. apríla 2009 bolo v zmysle § 208 ods. 1 Trestného poriadku vykonané preštudovanie vyšetrovacieho spisu, pri ktorom bol obhajca a obvinený poučený o možnosti o práva požiadať o doplnenie vyšetrovania, pričom ani obvinený ani obhajca nenavrhli doplnenie vyšetrovania, resp. nepožiadali o zopakovanie akéhokoľvek úkonu.

Na verejnom zasadnutí okresného súdu konanom 23. júna 2009, ktoré bolo vykonané za prítomnosti obvineného a obhajcu, ani jedna z uvedených procesných strán nenamietala zákonnosť výsluchu vyššie uvedených svedkov.

Krajský súd po preskúmaní veci v zmysle § 192 ods. 1 Trestného poriadku v súvislosti s postupom prvostupňového sudu dospel k záveru, že v prípravnom konaní nedošlo k žiadnym závažným procesným chybám a všetky základné skutkové okolnosti boli riadne objasnené. Doplnenie súdom proklamovaného dokazovania, a to opakovaným výsluchom svedkov aj podľa názoru krajského súdu, nie je potrebné.

V prípravnom konaní boli objasnené základné skutočnosti, ktoré odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Neobstojí tvrdenie okresného súdu, že výpovede svedkov nemožno použiť z dôvodu porušenia práva obhajoby. Trestný poriadok nevyklučuje možnosť oprieť obžalobu o svedecké dôkazy vykonané pred vznesením obvinenia, ak boli získané po začatí trestného stíhania (§ 199 ods. 1 Trestného poriadku) podľa druhej hlavy Trestného poriadku. Práve výsluchom týchto svedkov boli zistené také okolnosti, na základe ktorých mohol vyšetrovateľ vzniesť obvinenie voči konkrétnej osobe v zmysle § 206 ods. 1 Trestného poriadku.

Odvolačný súd je toho názoru, že ak sa vo vzťahu ku skutkom, pre ktoré bola podaná obžaloba, vykonávali úkony tvoriace inak obsah prípravného konania bez toho, aby bolo začaté trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku, ide o podstatnú chybu konania, ktoré predchádzalo podaniu obžaloby. Výsledky konania, ktoré je touto chybou zaťažené, sú nepoužiteľné v konaní pred súdom, ako dôkazy podľa piatej hlavy Trestného poriadku. Uvedenú chybu nemožno napraviť v konaní pred súdom a jej odstránenie vyžaduje, aby vec bolo vrátená prokurátorovi. V danom prípade tak tomu nie je. Začatie trestného stíhania (§ 199 ods. 1 Trestného poriadku), ako právny inštitút, sa nachádza v Trestnom poriadku práve za účelom určenia procesného začiatku určitého štádia trestného konania, po ktorom môžu orgány činné v trestnom konaní vykonávať plne procesné úkony, zákonné úkony, a to vrátane všetkých úkonov uvedených v šiestej hlave prvej časti Trestného poriadku. Všetky namietané výsluchy svedkov, ktoré súd uvádza vo svojom rozhodnutí, boli vykonané v súlade s ustanovením § 127 a nasl. Trestného poriadku. Tieto nebol dôvod opakovať po vznesení obvinenia, keďže Trestný poriadok uvedené orgánom činným v trestnom konaní neukladá. V predmetnej trestnej veci bolo ml. M. G. vznesené obvinenie dňa 2. decembra 2008, t. j. v čase, keď mal zvoleného obhajcu na plnú moc. Trestné stíhanie bolo totiž začaté 3. mája 2007, pričom obvinený si zvolil obhajcu dňa 4. mája 2007. Následne dňa 10. decembra 2008 vypovedal splnomocnenie zvolenému obhajcovi a v ten istý deň si zvolil na plnú moc iného obhajcu, a to JUDr. A. H. Obvinený bol vypočutý 3. februára 2009, a to za prítomnosti svojho obhajcu, pričom vo svojom výsluchu uviedol, že zločinu kladeného mu za vinu sa nedopustil a v ďalšej časti využil svojho práva a odmietol vypovedať. Je pravdou, že obhajcovi obvineného bolo dňa 15. decembra 2008, dňa 29. januára 2009, ako aj dňa 3. marca 2009 umožnené právo, aby oznámil zopakovanie prípadných procesných úkonov — výsluchov svedkov. Ani v jednom prípade obhajca obvineného toto právo nevyužil. Nevyužil ho ani dňa 28. apríla 2009, keď sa vykonalo preštudovanie vyšetrovacieho spisu, a ani na verejnom zasednutí okresného súdu konanom dňa 23. júna 2009, ba práve naopak, na tomto verejnom zasadnutí obhajca obvineného prehlásil, že súhlasí s čítaním výpovedí svedkov uvedených v obžalobe. Právo obvineného na jeho obhajobu tak porušené nebolo, pričom treba uviesť, že doposiaľ vypočutým svedkom neprináležalo právo v zmysle § 130 ods. 1 Trestného poriadku voči obvinenému, a preto ani v zmysle daného zákonného ustanovenia nie je dôvod týchto opätovne vypočuť v štádiu po vznesení obvinenia ml. M. G.

Pokiaľ ide teda o výsluchy svedkov, k týmto krajský súd dodáva, že tieto boli vykonané po začatí trestného stíhania a netreba ich zopakovať po vznesení obvinenia, keďže obžalovaný, ani jeho obhajca v priebehu prípravného konania výsluchy uvedených svedkov nenamietal a nežiadal ani tieto zopakovať.

Odvolačný súd zastáva názor, že v rámci prípravného konania boli riadne objasnené všetky skutočnosti dôležité pre rozhodnutie a prípravné konanie netrpí žiadnymi takými závažnými chybami, ktoré by opodstatňovali potrebu tieto odstrániť. Postup okresného súdu v zmysle ustanovenia § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku odvolací súd v predmetnej trestnej veci nepovažuje za opodstatnený.

Na odstránenie rozdielného výkladu zákona k otázke, či môže byť obžaloba opretá o svedecké výpovede vykonané pred vznesením obvinenia, ak k ich vykonaniu došlo po začatí trestného stíhania „vo veci“, ako aj k otázke, či týmto postupom došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu, prikázal predseda trestnoprávneho kolégia na základe § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov a podľa článkov 17 ods. 4 písm. c) a 14 ods. 1 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. marca 2006 (uverejnený pod č. 291/2006 Z. z.) trestnoprávnemu kolégiu, aby zaujalo stanovisko na zabezpečenie jednotného výkladu zákona v uvedených otázkach.

Súčasne predseda trestnoprávneho kolégia podľa § 22 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov a článku 15 ods. 3 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky požiadal o písomné vyjadrenie k posudzovaným otázkam Generálnu prokuratúru SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR, krajské súde v Bratislave, Trnave, Nitre, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach, Ústavný súd SR, právnické fakulty UK v Bratislave, UMB v Banskej Bystrici, UPJŠ v Košiciach, Trnavskej univerzity, Akadémii PZ v Bratislave a Slovenskú advokátsku komoru.

Z uvedených žiadostí o vyjadrenie vyhovelí Generálna prokuratúra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, krajské súde v Nitre, Trnave, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Prešove a v Košiciach.

Generálna prokuratúra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR, Akadémia Policajného zboru v Bratislave a krajské súde v Nitre, Trnave, Trenčíne, Žiline, Banskej Bystrici, Košiciach a v Prešove považujú za správny názor uvedený pod bodom B.

Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky s prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli senáty Krajského súdu v Bratislave k rozdielnym názorom a so zreteľom na obsah predložených vyjadrení zaujalo k posudzovanej otázke stanovisko, že správne výkladu zákona zodpovedá právny názor uvedený pod bodom B.

Trestnoprávne kolégium sa pri prijímaní tohto stanoviska riadilo nasledujúcimi úvahami:

Trestný poriadok účinný od 1. januára 2006 výrazne obmedzil vykonávanie rozsiahleho dokazovania v prípravnom konaní s dôrazom, aby vlastné dokazovanie bolo vykonané pred nestranným a nezávislým súdom. Dôvodom odmietnutia obžaloby prokurátora pritom nie je akékoľvek porušenie zákona, ale iba existencia závažných procesných chýb prípravného konania, najmä porušenie práva na obhajobu [§ 241 ods. 1 písm. f), resp. § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku].

Právo obvineného na obhajobu sa aplikuje predovšetkým prostredníctvom jeho základného práva vyjadriť sa v priebehu celého trestného konania ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu a k dôkazom o nich. V prípravnom konaní môže obvinený žiadať, aby sa jeho obhajca zúčastnil na jednotlivých procesných úkonoch (§ 34 ods. 1 Trestného poriadku). Ak nemá obhajcu, môže obvinenému povoliť účasť na vyšetrovacích úkonoch policajť, a to najmä vtedy, ak úkon spočíva vo výsluchu svedka, pri ktorom je dôvodný predpoklad, že ho nebude možné vykonať v konaní pred súdom (§ 213 ods. 1 Trestného poriadku).

Z uvedených ustanovení nemožno vyvodit' záver, že výsluchy svedkov, ak k nim došlo po začatí trestného stíhania (tzv. vo veci), ale pred vznesením obvinenia, t. j. v dobe, v ktorej obvinený nemohol realizovať svoje právo na obhajobu (lebo formálne ešte neexistoval), majú len z tohto dôvodu charakter nezákonného dôkazu (dôkazu získaného nezákonným spôsobom). V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že pred vznesením obvinenia výsluchy svedkov slúžia najmä nato, aby sa zistila osoba páchatel'a trestného činu, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, pričom nie každý výsluch svedka je právne relevantný na účely ďalšieho trestného konania.

Orgány činné v trestnom konaní však musia dbať na to, aby sa zákonne získaný dôkaz nestal dôkazom absolútne neúčinným, ale naopak, aby bol procesné použiteľný v konaní pred súdom.

Použitelnosť dôkazu v konaní pred súdom môže okrem iného zmariť skutočnosť, že výsluch svedka nebol vykonaný kontradiktórnym spôsobom, t. j. pri zachovaní práv obvineného na obhajobu. Dodržiavanie princípu kontradiktórnosti však nie je absolútne. Trestný poriadok aj medzinárodné normy, pripúšťajú z tohto princípu výnimky.

Konkrétnu výnimku z kontradiktórneho postupu v konaní pred súdom predstavujú modalita režimu čítania zápisnice o výpovedi svedka uvedené v ustanovení § 263 Trestného poriadku. Aj v prípade, ak nebol obvinený, resp. jeho obhajca prítomný pri výsluchu svedka, ktorý mal charakter neodkladného alebo neopakovateľného úkonu, nie je nevyhnutné v prípravnom konaní jeho zopakovanie a zápisnica o takom výsluchu môže byť v súlade s ustanovením § 263 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku v konaní pred súdom prečítaná.

Obdobne Trestný poriadok v ustanovení § 135 ods. 2, veta druhá, nevyžaduje splnenie podmienok uvedených v § 263 Trestného poriadku v konaní pred súdom, ak ide o čítanie zápisnice o výsluchu svedka mladšieho ako 15 rokov.

Na druhej strane, ak ide o výsluch svedka, ktorý sa po vznesení obvinenia dostáva do postavenia blízkej osoby vo vzťahu k obvinenému v zmysle § 127 ods. 4, resp. ods. 5 Trestného zákona, v dôsledku čoho nadobúda práva uvedené v § 130 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku, je výsluch takého svedka vykonaný pred vznesením obvinenia pre ďalšie trestné konanie právne neúčinný (§ 263 ods. 4 Trestného poriadku).

Rozhodujúcim hľadiskom na posúdenie potreby opakovať výsluch svedka v prípravnom konaní po vznesení obvinenia je nepochybne jeho dôkazná hodnota. Ak výpoveď svedka neprináša pre trestné konanie rozhodujúci význam v podobe usvedčovania obvineného zo spáchania trestného činu, alebo naopak preukazovania jeho neviny (vrátane preukazovania poľahčujúcich alebo priťažujúcich okolností), je bezpredmetné opakovať jeho výsluch po vznesení obvinenia. Ak ale výpoveď svedka je jediným usvedčujúcim dôkazom alebo vo významnej miere rozhodujúcim dôkazom, o ktorý prokurátor mieni oprieť obžalobu, je nevyhnutné výsluch svedka vykonať až po vznesení obvinenia so zachovaním práva obvineného na obhajobu.

Okrem vyššie uvedených hľadísk je nemenej dôležitý postoj obvineného, resp. jeho obhajcu k výsluchu svedka, ktorý bol vykonaný pred vznesením obvinenia. Do úvahy prichádzajú dva varianty:

Po prvé, obvinený môže výpoveď svedka (svedkov) akceptovať bez toho, aby žiadal počas celého prípravného konania, vrátane oboznámenia sa s výsledkami vyšetrovania, jeho zopakovanie, alebo po druhé, žiada jeho opakovanie za prítomnosti svojho obhajcu.

Ak obvinený, resp. jeho obhajca nežiada zopakovanie výsluchov svedkov vykonaných pred vznesením obvinenia (porovnaj primerane rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 58/2001) a ponecháva si tak priestor na svoju obhajobu v konaní pred súdom, je neefektívne zo strany orgánov činných v trestnom konaní duplicitne vykonávať výsluchy svedkov len pre formálne zachovanie práva obvineného na obhajobu. Na druhej strane, ak obvinený sám prostredníctvom obhajcu žiada zopakovať výsluchy svedkov, je na úvahe orgánov činných v trestnom konaní, aby posúdili celkovú dôkaznú situáciu, reálnu možnosť vykonať výsluch svedka, nevyhnutnosť tohto úkonu pre efektívnosť dokazovania pred súdom a rozhodli o potrebe vykonať výsluch svedka. V tejto súvislosti treba mať na zreteli, že vnútroštátne orgány majú postupovať tak, aby v priebehu celého trestného konania bolo minimálne aspoň raz poskytnuté obvinenému právo zaručené čl. 6 ods. 1 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na kontradiktórný postup). Pre spravodlivé súdne konanie tak postačuje, aby výsluch svedka bol vykonaný v prítomnosti obvineného, resp. jeho obhajcu v konaní pred súdom, čím sa vystavuje tento dôkaz kritickej previerke.

Prokurátor, ako nositeľ dôkazného bremena v konaní pred súdom, musí z hľadiska preukázania zavinenia obvineného (vo vzťahu k stíhanému skutku) vziať do úvahy závažnosť výpovede svedka v prípravnom konaní a existenciu nebezpečenstva, že výsluch svedka pred súdom nebude možné vykonať, napr. z dôvodu zmeny pobytu, odchodu do zahraničia, úmrtia svedka atď., vrátane možnosti podstatnej zmeny výpovede svedka v konaní pred súdom.

V záujme preukázania dôvodnosti postavenia obvineného pred súd (§ 234 ods. 1 Trestného poriadku) treba vykonať dôkazy v prípravnom konaní tak, aby tieto boli použiteľné aj v konaní pred súdom, lebo v opačnom prípade prokurátor berie na seba riziko, že v prípade porušenia zásady kontradiktórnosti v prípravnom konaní, nebude môcť výpoveď svedka v konaní pred súdom reálne použiť.

Trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR preto dospelo k záveru, že odmietnutie obžaloby a vrátenie vecí prokurátorovi z dôvodu porušenia práva na obhajobu, ktoré spočíva v nezopakovaní výsluchov svedkov po vznesení obvinenia, je prísne individuálne a závisí od okolností konkrétneho prípadu. Zachovanie princípu

kontradiktórnosti v prípravnom konaní pri výsluchu svedka je podmienené charakterom úkonu, jeho povahou a významom, ako aj vzťahom obvineného, či jeho obhajcu, k vykonanému dôkazu v prípravnom konaní.

Obžaloba prokurátora môže byť opretá aj o výpovede svedkov a iné dôkazy vykonané v prípravnom konaní pred vydaním uznesenia o vznesení obvinenia (prípadne pred jeho oznámením), ak tieto výpovede nie sú rozhodujúcim, alebo vo významnej miere rozhodujúcim dôkazom usvedčujúcim obvineného. Existencia iných usvedčujúcich dôkazov z prípravného konania tak zabezpečuje spoľahlivý podklad pre súd na prípadné splnenie alternatív prieskumnej povinnosti v zmysle § 238 ods. 1 Trestného poriadku. Pri absencii takýchto dôkazov, za súčasnej existencie usvedčujúcej výpovede svedka vykonanej nekontradiktórnym spôsobom, je postup súdu spočívajúci vo vrátení veci prokurátorovi dôvodný, a to bez ohľadu na pasívny postoj obvineného v prípravnom konaní k vykonaným dôkazom.

**Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a
správnych**

31.

ROZHODNUTIE

Právo nájmu bytu patrí medzi majetkové práva, ktoré sa premlčujú.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2009, sp. zn. 1 MCdo 8/2008)

Okresný súd Košice I rozsudkom z 8. novembra 2006, č. k. 16 C 452/2000-201, určil, že navrhovateľ je nájomcom 3-izbového bytu č. 10 nachádzajúceho sa na 1. poschodí T. ul. v K.; návrh proti odporcom 1/a 2/ zamietol. Navrhovateľovi priznal proti odporcovi 3/ náhradu trov konania v sume 14 800,- Sk a odporcom 1/a 2/ náhradu trov konania nepriznal. Svoje vyhovujúce rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ sa stal nájomcom uvedeného bytu po smrti svojho otca J. E. (zomrel 13. februára 1990), s ktorým navrhovateľ ako maloletý v byte býval. Po smrti otca sa navrhovateľ do predmetného bytu nemohol dostať, lebo byt, bol zapečatený; navrhovateľ bol potom zverený do výchovy M. J. — sestry otca; po dovŕšení plnoletosti sa domáha] od odporcu 2/náhradného bytu, nebol mu však ponúknutý užívaniaschopný byt. Pri určení navrhovateľa za nájomcu bytu súd prvého stupňa vec posúdil podľa ustanovenia § 179 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení pred 1. januárom 1992 a podľa ustanovenia § 871 Občianskeho zákonníka. Na odporcom 3/ vznesenú námietku premlčania neprihliadol s odôvodnením, že „právo na určenie za nájomcu bytu sa nepremlčuje, nakoľko v ustanovení § 100 ods. 2 a 3 (Občianskeho zákonníka) nejde o taxatívny výpočet práv, ktoré sa nepremlčujú“.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie odporcu 3/ potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania medzi navrhovateľom a odporcom 3/ a uložil odporcovi 3/ povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy odvolacieho konania v sume 3 098,— Sk do troch dní. Odvolanie odporcu 3/ časti smerujúcej proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu proti odporcom 1/ a 2/ odmietol a odporcom 1/a 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení potvrdzujúceho výroku vo veci samej uviedol, že odvolanie odporcu 3/ nie je dôvodné, lebo súd prvého stupňa na zistený skutkový stav aplikoval správne zákonné ustanovenia a použité zákonné ustanovenia aj v podstate správne vyložil. Podľa odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že navrhovateľ k 13. februáru 1990 žil s otcom J. E. — výlučným užívateľom bytu v spoločnej domácnosti a nemal vlastný byt; prešlo preto na navrhovateľa po smrti otca právo užívania bytu podľa § 179 ods. 1 Občianskeho zákonníka v žnem účinnom pred 1. januárom 1992. Tento prechod užívacieho práva na navrhovateľa nastal ex lége - bez ohľadu na to, aký mal navrhovateľ vek, t. j. že v tom čase mal 15 rokov (bol maloletým). Z týchto dôvodov a s poukazom na ďalšie dôvody uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorými sa odvolací súd stotožnil, potvrdil, ako vecne správny (§ 219 O. s. p.), rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcom výroku a tiež vo výroku o náhrade trov konania medzi navrhovateľom a odporcom 3/.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu Ing. J. T., ako osoby dotknutej uvedenými súdnymi rozhodnutiami (z dôvodu, že podľa nájmovej zmluvy v predmetnom trojizbovom byte nepretržite býva od roku 1994), napadol mimoriadnym dovolaním výrok rozsudku Okresného súdu Košice I z 8. novembra 2006, č. k. 16 C 452/2000-201, o určení navrhovateľa nájomcom trojizbového bytu č. na 1. poschodí ul. T. v K., ako aj potvrdzujúci výrok vo veci samej v rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. júna 2007, sp. zn. 6 Co 42/2007; navrhol obe tieto rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V mimoriadnom dovolaní uviedol, že právo nájmu bytu je majetkovým právom a v ustanovení § 100 Občianskeho zákonníka (v znení od účinnosti zákona č. 509/1991 Zb.) medzi majetkovými právami, ktoré premlčaniu nepodliehajú, výslovne uvedené nie je. Podľa dovolateľa právo nájmu bytu podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej dobe v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka a v prípade vznesenia námietky premlčania práva nájmu bytu sa musí súd touto námietkou zaoberať; v tomto kontexte vyslovil aj svoj názor, aké prípady považuje za nevykonávame práva nájmu. Poukázal, že napadnuté rozsudky spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.], keďže odporca 3/ vzniesol v prvostupňovom konaní námietku premlčania, avšak súd prvého stupňa na túto námietku neprihliadol, majúci názor o nepremlčateľnosti uplatneného práva, nakoľko v ustanovení § 100 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka nejde o taxatívny výpočet práv, ktoré sa nepremlčujú, a s týmto názorom súdu prvého stupňa sa stotožnil odvolací súd.

Navrhovateľ vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky navrhol zamietnutie tohto dovolania.

Odporca 3/ navrhol mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O. s. p.) na

základe podnetu osoby dotknutej napadnutými rozhodnutiami (§ 243e ods. 1 a 2 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. môže byť mimoriadne dovolanie podané z dôvodu, že:

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,
- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale aj dôvodmi uplatnenými v mimoriadnom dovolaní. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie okresného súdu a rozhodnutie krajského súdu v časti o určení navrhovateľa nájomcom predmetného bytu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.]. Oba nižšie súdy totiž na námietku premlčania práva nájmu bytu, ktorú vzniesol v priebehu konania odporca 3/, neprihliadli, keďže vychádzali z názoru, že právo nájmu bytu je právo, ktoré sa nepremlčuje.

Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovolá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka (§ 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Nepremlčujú sa takisto práva z vkladov na vkladných knižkách alebo na iných formách vkladov a bežných účtoch, pokiaľ vkladový vzťah trvá (§ 100 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Účelom právnej úpravy inštitútu premlčania v občianskoprávných vzťahoch je, aby oprávnený subjekt (veriteľ) pod hrozbou premlčania uplatnil (vykonal) svoje právo v stanovenej premlčacej dobe - teda včas. Účinné vznesenie námietky premlčania práva znamená, že súd oprávnenej osobe nemôže premlčané právo priznať, keďže vznesením námietky premlčania zaniká nárok na autoritatívnu vynútenosť uplatneného práva. Tento inštitút poskytuje východisko, ako predísť, resp. riešiť situácie, keď až po dlhej dobe dochádza k uplatneniu majetkového práva zo strany veriteľa, a tak sa vznáša do záväzkových právnych vzťahov účastníkov práva neistota, resp. hrozba, že dlžník môže byť vystavený bez zreteľa na čas (bez obmedzenia doby) úspešnej žalobe zo strany veriteľa. V inštitúte premlčania sa premieta pravidlo vigilanti bus iura scripta sunt (že zákony sú písané pre bdelych, teda pre tých, ktorí o svoje práva dbajú; alebo inak povedané, že právo patrí bdelym).

Námietka premlčania predstavuje spravídla efektívny postup — obranu dlžníka proti hrozbe, že až po neúmerne dlhej dobe si veriteľ uplatní svoje právo; na druhej strane možnosť tejto námietky donucuje (vedie) veriteľa k včasnému vykonaniu svojho práva. Ide tu o predvídané právne postupy účastníkov záväzkových právnych vzťahov, ktoré zodpovedajú účelu premlčania.

Nemožnosť priznať oprávnenému subjektu premlčané právo nastane až vtedy, keď sú splnené tieto skutočnosti:

- a) uplynie právnym predpisom vymedzený čas (premlčacia doba),
- b) nevykonáva sa právo oprávneným subjektom v priebehu takto vymedzenej doby,
- c) povinný subjekt v rámci súdneho konania o uplatnenom práve účinne vznesie námietku premlčania.

Podľa citovaného § 100 Občianskeho zákonníka sa premlčujú zásadne všetky majetkové práva až na stanovené výnimky.

Právo nájmu bytu (§ 685 a nasl. Občianskeho zákonníka) je majetkové právo a ako každé majetkové právo je ocniteľné peniazmi.

Podľa názoru súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd, právo nájmu bytu sa nepremlčuje, nakoľko v ustanovení § 100 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka nejde o taxatívny výpočet práv, ktoré sa nepremlčujú.

Predovšetkým treba uviesť, že skutočnosť, že súdna prax a časť právnej teórie dospeli k záveru, že v občianskom práve sú aj ďalšie - v § 100 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka neuvedené - nepremlčateľné majetkové práva (porovnaj Občiansky zákonník - stručný komentár od Petra Vojčíka a kolektívu, ktorý vydalo vydavateľstvo právnickej literatúry IURA EDI-TION, spol. s r. o., v roku 2008, strana 204, 205), nemôže sama osebe zdôvodniť názor, ktorý prijali nižšie súdy, teda že určité majetkové právo (v danom prípade právo nájmu bytu) je takým právom, ktoré premlčaniu nepodlieha (iná argumentácia v napadnutých rozsudkoch k otázke premlčateľnosti práva nájmu bytu podaná nebola).

Nižšie súdy pri svojom názore vôbec nevzali do úvahy interpretáciu, ktorú možno vyvodiť z porovnania príslušnej právnej úpravy (§ 100 Občianskeho zákonníka) účinnej v čase do 31. decembra 1991 a v čase od 1. januára 1992 (po účinnosti zákona č. 509/1991 Zb.).

V úprave § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 1991 (pred účinnosťou novely vykonanej zákonom č. 509/1991 Zb.) sa stanovilo, že premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva, práv osobného užívania bytov a pozemkov, obmedzenia prevodu nehnuteľností, ako aj práva z vkladov na vkladnej knižke alebo na bežnom účte, pokiaľ vkladový vzťah trvá; nepremlčuje sa tiež právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku podľa § 135a ods. 2.

Od 1. januára 1992 sa právo osobného užívania bytu, ktoré trvalo ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., zmenilo na nájom (porovnaj § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka), zároveň však došlo aj k zásadnej zmene úpravy vo vymedzení, ktoré majetkové práva sa nepremlčujú - novým znením § 100 ods. 2 a pripojením odseku 3. Zákonodarcu pri tejto novele kontinuálne nenadviazal na výnimku z premlčania majetkových práv, ktorá sa viazala k právu osobného užívania bytov, keďže medzi výnimky z majetkových práv, u ktorých nedochádza k premlčaniu, právo nájmu bytu (nájom bytu) nezaradil. Z porovnania § 100 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 1991 s jeho znením účinným od 1. januára 1992 je takto zreteľný zámer zákonodarcu nevylúčiť právo nájmu bytu (ktoré nahradilo právo osobného užívania bytu) z majetkových práv, ktoré sa premlčujú.

Účel, ktorý sledoval zákonodarcu tým, že neposkytol právu nájmu bytu status (výnimku) nepremlčateľnosti, je dostatočne odvoditeľný zreteľom na nové spoločenské podmienky kladúce dôraz na nápravu rôznych (vrátane právnych) deformácií, na rovnosť účastníkov záväzkových právnych vzťahov, na vytváranie podmienok trhového prostredia a podobne.

Námietka premlčania má za následok, že premlčané právo nemožno oprávnenému subjektu priznať (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka). V prípade, že došlo k premlčaniu práva nájmu bytu svedčiacemu navrhovateľovi, pričom odporca 3/, ktorý vzniesol námietku premlčania tohto práva, dovolal sa ako povinný subjekt premlčania, nebolo by možné premlčané právo navrhovateľovi priznať, t. j. určiť, že takéto právo má. Jeho právo by totiž po účinne vznesenej námietke premlčania stratilo nárok na vynúťiteľnosť, súdne potvrdenie uplatneného práva, a to aj v rámci konania, v ktorom navrhovateľ požaduje od súdu priznanie autoritatívnej ochrany vo forme určovacieho (deklarátorného) výroku záväzného pre účastníkov konania [§ 80 písm. c) O. s. p.].

Najvyšší súd Slovenskej republiky zhodne s názorom generálneho prokurátora uvedeným v mimoriadnom dovolaní má za to, že oba nižšie súdy nesprávne posúdili otázku premlčateľnosti práva nájmu bytu, keď dospeli k záveru, že uvedené právo sa nepremlčuje. Pretože vychádzali z názoru o nepremlčateľnosti uvedeného práva, nezaoberali sa vecne (z hľadiska skutkového a ďalšieho právneho posúdenia) vznesenou námietkou premlčania nájmu bytu svedčiacemu navrhovateľovi. Tým, že v spojitosti s námietkou premlčania vôbec neposudzovali skutkový stav veci (či došlo k náležitému objasneniu všetkých rozhodujúcich skutočností, či postačujú už zistené skutočnosti, resp. či je daná potreba prípadného doplnenia dokazovania) v nadväznosti na právnu stránku veci, kde zatiaľ riešili len otázku premlčateľnosti práva nájmu bytu, došlo vo vzťahu k uvedenému nesprávnemu právnomu posúdeniu veci k inej vade v konaní, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. b) O. s. p. Na takúto inú vadu je dovolací súd povinný prihliadať aj z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O. s. p.), nie je preto rozhodujúce, či bol tento dovolací dôvod v mimoriadnom dovolaní generálnym prokurátorom uplatnený alebo nie.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e v spojení s § 243f ods. 1 O. s. p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov dotknutej osoby a túto nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov uznesením oba rozsudky nižších súdov v napadnutom rozsahu a v závislých výrokoch o trovách konania [§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 2 písm. b) O. s. p.] zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 2, 3, 4 O. s. p.).

32.

ROZHODNUTIE

Za dobu, po ktorú patrí zamestnancovi náhrada mzdy z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru, nepatrí mu náhrada mzdy v zmysle § 130 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov, ani náhrada mzdy za nevyčerpanú dovolenku podľa § 110b ods. 2 tohto zákona.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2009,
sp. zn. 3 Cdo 6/2008)

Okresný súd Lučenec rozsudkom z 2. októbra 2006, č. k. 18 C 32/2001-132, uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľovi do 15 dní náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku za rok 1997 v sume 1 510,- Sk, za rok 1998 v sume 16 099,- Sk, za rok 1999 v sume 16 099,- Sk, za rok 2000 v sume 12 235,- Sk spolu s príslušenstvom špecifikovaným vo výroku rozsudku. V časti týkajúcej sa úrokov z omeškania prevyšujúcich 15,5 % ročne zo sumy 12 235,- Sk návrh zamietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Vo veci rozhodol s poukazom na ustanovenie § 110b ods. 1 a 2 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Súd prvého stupňa považoval návrh za opodstatnený, lebo navrhovateľ nemohol vyčerpať dovolenku ani do konca príslušného budúceho kalendárneho roka pre prekážky v práci na strane odporkyne. Za prekážky v práci považoval neplatné skončenie pracovného pomeru, ktoré navrhovateľ nezavinil. Pri určení výšky priznaného nároku vychádzal z listinných dôkazov predložených odporkyňou. Celkom priznal navrhovateľovi náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku za dva dni v roku 1997 vo výške 1 510,- Sk, za 25 dní v rokoch 1998 a 1999 vo výške po 16 099,- Sk a za 19 dní v roku 2000 vo výške 12 235,- Sk, všetko s príslušnými úrokmi z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom z 10. mája 2007, sp. zn. 16 Co 303/2006, rozsudok okresného súdu zmenil tak, že návrh v celom rozsahu zamietol. Odporcovi náhradu trov prvostupňového a druhostupňového konania nepriznal. Vychádzal z toho, že v konaní o neplatnosť rozviazania pracovného pomeru vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 12 C 66/1997 bol navrhovateľ úspešný; rozsudkom z 3. marca 2000, ktorý nadobudol právoplatnosť 25. septembra 2000 bola určená za neplatnú výpoveď odporkyne zo 17. septembra 1997 podľa § 46 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce. Navrhovateľ potom od 11. októbra 2000 do 31. januára 2001 znovu u odporkyne pracoval. Keďže odporkyňa mu v období od 1. decembra 1997 do 31. decembra 2000 neurčila nástup dovolenky, žiadal priznať náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku za obdobie od 1. decembra 1997 do 25. septembra 2000. Odvolací súd nepovažoval návrh za opodstatnený. Na zistenie splnenia nároku na dovolenku za kalendárny rok je rozhodujúce, kedy pracovný pomer vznikol, či trval po celý kalendárny rok a či zamestnanec v tomto roku odpracoval aspoň 60 dní. Do času požadovaného výkonu práce 60 dní sa započítavajú skutočne odpracované dni, pokiaľ v tom-ktorom dni odpracoval prevažnú časť pracovného dňa a čas, ktorý síce zamestnanec neodpracoval, ale podľa zákona sa na účely vzniku nároku na dovolenku považuje za výkon práce. Podmienka odpracovania 60 dní v kalendárnom roku musí byť splnená v každom kalendárnom roku, a to bez zreteľa na to, či pracovný pomer trval aj v predchádzajúcich kalendárnych rokoch. Táto podmienka musela byť splnená najneskôr do konca kalendárneho roka, t. j. do 31. decembra príslušného roka vrátane. V danej veci je nepochybné, že navrhovateľ v roku 1998, 1999 a 2000 nesplnil zákonnú podmienku skutočného odpracovania aspoň 60 pracovných dní (§ 101 Zákonníka práce), v roku 1997 túto splnil a náhrada za pomernú časť dovolenku mu bola vyplatená, to platí aj o pomernej časti dovolenky za rok 2000. Krajský súd mu však na rozdiel od súdu prvého stupňa do času požadovaného výkonu práce nezapočítal obdobie, počas ktorého navrhovateľ nepracoval u odporkyne vôbec z dôvodu prebiehajúceho pracovného sporu o určenie neplatnosti výpovede. Toto obdobie nemožno považovať za čas neprítomnosti v práci pre prekážky na strane zamestnávateľa. Nároky pracovníka, s ktorým organizácia neplatne zrušila pracovný pomer, sú upravené v § 61 Zákonníka práce, nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku medzi nimi nie je. Keďže navrhovateľovi v uvedenom období nevznikol nárok na dovolenku v zmysle § 101 Zákonníka práce, nevznikol mu ani nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku (§ 110b ods. 2 Zákonníka práce). V odvolacom konaní odporca náhradu trov neuplatnil, preto krajský súd rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Proti tomuto rozsudku podal dovolanie navrhovateľ z dôvodu, že rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. Poukázal na to, že na základe pokynu odporkyne počas celej doby trvania právneho sporu o neplatnosť výpovede sa zdržiaval doma. Dovolenku za obdobie od 1. decembra 1997 do 25. septembra 2000 nemohol čerpať, lebo zamestnávateľ mu neumožnil nástup na pracovisko a musel byť

fakticky v stave pracovnej pohotovosti vo svojej domácnosti. Výlučne zavinením odporkyne nemohol riadne čerpať dovolenku na zotavenie, pretože mu odporkyňa neurčila nástup na dovolenku. Podľa jeho názoru závery krajského súdu, na ktorých založil rozsudok, sú v rozpore s doslovným znením Zákonníka práce. Pokiaľ v rokoch 1997 až 2001 trval jeho pracovný pomer u odporkyne, vzniklo mu aj právo na čerpanie dovolenky. Aj pri náhrade ušlej mzdy z titulu neplatného rozviazania pracovného pomeru sa vychádzalo z predpokladu, že by pracoval, ak by neboli prekážky na strane zamestnávateľa. Pokiaľ sa má za to, že pracoval, lebo pracovný pomer trval a odporkyňa mu len neumožnila vstup na pracovisko, vznikajú mu všetky nároky vyplývajúce z trvania pracovného pomeru. Toto právo vyplýva priamo z § 110b ods. 2 písm. a) Zákonníka práce a nebolo potrebné upravovať ho na iných miestach Zákonníka práce, napr. pri úprave nárokov z neplatného rozviazania pracovného pomeru. Bolo by aj v rozpore s dobrými mravmi, keby mal byť materiálne poškodený nezákonným konaním zamestnávateľa, ktorý mu svojvoľne a z nezákonných dôvodov neumožnil výkon pracovných povinností. Žiadal preto napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení navrhla dovolanie zamietnuť, pretože rozsudok krajského súdu je správny. Poukázala na to, že po právoplatnom určení neplatnosti predmetnej výpovede vyplatila navrhovateľovi z titulu neplatného rozviazania pracovného pomeru za obdobie od 1. decembra 1997 do 25. septembra 2000 náhradu mzdy vo výške 469 362,- Sk s prísľušenstvom. Zdôraznila, že na vznik nároku na dovolenku sa okrem nepretržitého trvania pracovného pomeru vyžaduje v zmysle § 101 ods. 1 Zákonníka práce aj ďalšia podmienka, a to skutočný výkon práce. Navrhovateľ ale od decembra 1997. v rokoch 1998, 1999 a od januára 2000 až 25. septembra 2000 nepracoval. V dôsledku toho podmienku skutočného výkonu práce aspoň 60 dní v kalendárnom roku nespĺnil za roky 1998, 1999 a rok 2000; nevznikol mu preto ani nárok na dovolenku a na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku. Nariadenie vlády č. 223/1988 Zb., ktorým sa vykonáva Zákonník práce, v ustanovení § 55 ods. 2 taxatívne uvádza náhradné doby, ktoré sa považujú za výkon práce na účely dovolenky. Prekážky v práci zamestnanca z dôvodu neplatného rozviazania pracovného pomeru sa ale nepovažujú za výkon práce na účely dovolenky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), ktorý je riadne zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Dovolateľ svoj opravný prostriedok odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§241 ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak odvolací súd posúdil vec podľa normy, ktorá na daný skutkový stav nedopadá, alebo právnu normu síce určil správne, avšak ju nesprávne interpretoval alebo ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.], je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny predpis a či ho aj správne interpretoval.

Prejednávanú vec bolo aj v súčasnosti potrebné posudzovať podľa právnych predpisov účinných v dobe, za ktorú navrhovateľ požaduje náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku, teda podľa Zákonníka práce.

Odporkyňa rozviazala pracovný pomer s navrhovateľom výpoveďou zo 17. septembra 1997 [§ 46 ods. 1 písm. e) Zákonníka práce]. Okresný súd Lučenec rozsudkom z 3. marca 2000, sp. zn. 12 C 66/1997, určil, že táto výpoveď je neplatná a Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 22. augusta 2000, sp. zn. 13 Co 1530/2000, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Na základe rozsudku Okresného súdu Lučenec z 27. augusta 2003, č. k. 6 C 188/2002-92, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. marca 2004, sp. zn. 17 Co 364/2003, bola navrhovateľovi vyplatená náhrada mzdy v zmysle § 61 ods. 1 a 2 Zákonníka práce za obdobie od 1. decembra 1997 do 25. septembra 2000.

Po opätovnom nástupe navrhovateľa do práce mu odporkyňa doručila ďalšiu výpoveď [§ 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce], v zmysle ktorej mal pracovný pomer skončiť 31. januára 2001.

Odporkyňa za rok 1997 nevyplatila navrhovateľovi náhradu mzdy za dva dni nevyčerpanej dovolenky, za roky 1998 a 1999 mu nevyplatila žiadnu náhradu mzdy za dovolenku a za rok 2000 mu nevyplatila náhradu mzdy za 6 dní nevyčerpanej dovolenky.

Ustanovenia § 61 až § 64 Zákonníka práce (označené ako „Nároky z neplatného rozviazania pracovného pomeru“) upravujú práva a povinnosti účastníkov pracovného pomeru v období pretrvávajúcej spornosti ich vzťahov v dôsledku rozviazania pracovného pomeru, ktoré urobil jeden z účastníkov pracovného pomeru a ktorého platnosť druhý účastník neuznáva. V tomto období panuje neistota, či pracovný pomer účastníkov skutočne skončil, alebo či bude pokračovať. Určením neplatnosti rozviazania pracovného pomeru súdnym rozhodnutím (ak trvá pracovný pomer účastníkov naďalej) sa tento stav neistoty odstraňuje a vzťahy účastníkov sa znovu riadia len pracovnou zmluvou a príslušnými pracovnoprávnymi predpismi.

Uvedené ustanovenia (§ 61 až § 64 Zákonníka práce) majú povahu lex specialis, v dôsledku čoho sa na práva a povinnosti účastníkov pracovného pomeru v období, v ktorom sú ich vzťahy sporné v dôsledku rozviazania pracovného pomeru, neaplikujú všeobecné ustanovenia Zákonníka práce a iných pracovnoprávných predpisov o prekážkach v práci. Podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce zamestnancovi patrí pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru náhrada mzdy vo výške priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnaní, až do doby, kedy mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci, alebo kedy dôjde k platnému skončeniu pracovného pomeru najneskôr do právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým bola určená neplatnosť rozviazania pracovného pomeru. Táto špeciálna právna úprava vylučuje, aby pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru mohla byť za dobu, počas ktorej boli vzťahy medzi účastníkmi v dôsledku rozviazania pracovného pomeru sporné a počas ktorej zamestnávateľ neumožnil zamestnancovi konať prácu, priznaná náhrada mzdy z iného dôvodu. V uvedenom období zamestnancovi nepatrí nielen náhrada mzdy podľa § 130 Zákonníka práce, ale ani náhrada mzdy za nevyčerpanú dovolenku podľa § 110b ods. 2 a 4 Zákonníka práce, prípadne z iného dôvodu.

So zreteľom na to sa dovolací súd stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že navrhovateľovi nepatrí náhrada mzdy na nevyčerpanú dovolenku za obdobie od decembra 1997 až do 25. septembra 2000.

Z uvedeného vyplýva, že dovolanie navrhovateľa bezdôvodne vytyka odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]. Keďže v konaní nedošlo k vadám v zmysle § 237 O. s. p., ani iným vadám, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, dovolací súd dovolanie zamietol (§ 243b ods. 1 O. s. p.).

33. ROZHODNUTIE

Za zmenu žaloby treba považovať aj procesný úkon, ktorým žalobca, hoci požaduje rovnaké plnenie, tak následne činí na základe iných skutkových okolností, než tých, ktoré uviedol v žalobe.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2008, sp. zn. IM Obdo V 19/2007)

Krajský súd v Bratislave po tom, čo jeho predchádzajúci rozsudok zrušil odvolací súd a vec mu vrátil na ďalšie konanie, rozsudkom z 18. júla 2005, č. k. 58 Cb 58)99-Po-534 opätovne žalobe vyhovel tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 54 625 000,- Sk istiny s 17,6 % úrokom z omeškania od 16. mája 1999 až do zaplatenia, súdny poplatok v sume 500 000,-Sk a trovy konania vo výške 1 097 000,- Sk.

Na odvolanie žalovaného Najvyšší súd republiky rozsudkom zo 7. novembra 2006 č. k. 4 Obo 304/2005-601, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Súdny vychádzal z toho, že účastníci uzavreli dňa 28. novembra 1997 zmluvu o podnájme nebytových priestorov, v ktorej si tiež dohodli zmluvnú pokutu, a to aj pre prípad, ak žalovaný poruší svoje povinnosti, uvedené v čl. IX, bod 2 tejto zmluvy, t. j. aj pre prípad, ak mešká viac ako jeden mesiac s platením nájomného. Žalovaný nezaplatil v lehote nájomné, splatné 1. marca 1999, a preto žalobca od zmluvy odstúpil a dôvodne uplatnil voči žalovanému zmluvnú pokutu. Okolnosť, že v podanej žalobe z 27. decembra 1999 žalobca zmluvnú pokutu uplatňoval na inom skutkovom základe a zmluvnú pokutu pre nezaplatenie nájomného uplatnil až v podaní zo 6. októbra 2003, súdy nepovažovali za zmenu návrhu podľa ustanovenia § 95 O. s. p., a preto ani neprihľadli na námietku premlčania.

Proti uvedeným rozsudkom na podnet žalovaného podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky a navrhol ich zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedol:

Zo súdneho spisu vyplýva, že dňa 28. novembra 1997 bola medzi žalobcom a žalovaným uzavretá zmluva o podnájme nebytových priestorov a plôch, predmetom ktorej bola v zmysle čl. I. nehnuteľnosť, nachádzajúca sa v B. na D., stojacej na pare. č. X, k. ú. B. zapísaná na LV č. X, a to o celkovej výmere 2 850 m². Predmetom podnájmu bola nehnuteľnosť ako celok. Vzhľadom na obsah zmluvy, ako aj vzhľadom na to, že predmet nájmu mal v čase jej uzavretia (až do prekolaudovania zo strany stavebného úradu, t. j. do decembra 1999 - č. 1. 125) nespochybniteľný charakter bytového domu, nemožno v danom prípade predmetnú zmluvu vôbec posudzovať podľa ustanovení zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov, ako to nesprávne realizovali konajúce súdy.

Zákon č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov je výslovne viazaný na existujúci konkrétny nebytový priestor [§ 1 písm. a)], čo v danom prípade splnené nebolo. V tomto prípade ide o nie celkom precizovanú zmluvu o podnájme nehnuteľnosti v zmysle § 663 až § 723 Občianskeho zákonníka.

Posúdenie otázky platnosti, resp. neplatnosti tejto zmluvy vo vzťahu k aplikácii zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov nie je však v porovnaní s otázkou posúdenia premlčania nároku takým porušením, ktoré by malo za následok, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Z tohto dôvodu došlo k nesprávne právne posúdeniu veci, najmä vo vzťahu k námietke žalovaného ohľadne zmeny petitu a následne námietke premlčania, vznesenej žalovaným.

Zo súdneho spisu vyplýva, a táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi konania ani sporná, že čl. VIII. ods. 2 zmluvy o podnájme nebytových priestorov a plôch z 28. novembra 1997 upravoval dva prípady, kedy mohol žalobcovi vzniknúť nárok na zmluvnú pokutu, a to jednostranné odstúpenie od zmluvy pred uplynutím dojednanej 10-ročnej doby nájmu a porušenie povinnosti podnájmomcom (v tomto prípade meškanie s platením nájomného).

Žalobca v žalobe z 27. decembra 1999 sám vymedzil skutkový a právny základ uplatneného nároku na zmluvnú pokutu iba prvým prípadom, upraveným v zmluve o podnájme nebytových priestorov a plôch z 28. novembra 1997, teda uplatnil nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa prvej vety čl. VIII. ods. 2 zmluvy o podnájme nebytových priestorov a plôch z 28. novembra 1997 z dôvodu, že žalovaný jednostranne odstúpil od zmluvy o podnájme pred uplynutím dohodnutej 10-ročnej lehoty, a to na základe písomnej výpovede z 30. decembra 1998. Iné skutkové a ani právne okolnosti nároku neboli žalobcom priamo v žalobe uvedené. Žalobca až vo vyjadrení zo 6. októbra 2003 začal uplatňovať zaplatenie zmluvnej pokuty podľa druhej a tretej vety čl. VIII. ods. 2 zmluvy o podnájme z dôvodu, že žalovaný nezaplatil nájomné za II. štvrtrok 1999.

Vzhľadom na to, že v občianskom súdnom konaní žalobca vymedzuje uplatnený nárok, a to nielen určením žalobného petítu, ale aj určením rozhodných skutočností, o ktoré svoje tvrdené právo opiera, že podanie žalobcu zo 6. októbra 2003 treba považovať za zmenu žaloby podľa § 95 O. s. p., a to z toho dôvodu, že žalobca síce požadoval rovnaké plnenie, ale na základe iného skutkového stavu (skutkového základu veci), než ako ho sám uviedol v pôvodnej žalobe z 27. decembra 1999.

Aj napriek viacerým námietkam žalovaného sa však súd so zmenou žaloby nevysporiadal, o tejto otázke nerozhodol, pričom však v danom prípade vôbec nie je rozhodujúce, či zmenu žaloby súd uznesením pripustil alebo nie, ale to, že ku zmene žaloby dňa 6. októbra 2003 skutočne došlo. Z tohto pohľadu bolo potrebné posúdiť aj nárok za zaplatenie zmluvnej pokuty z druhého dôvodu, vymedzeného v čl. VIII. ods. 2 zmluvy o podnájme nebytových priestorov a plôch z 28. novembra 1997 a následne aj otázku premlčania tohto nároku. Právny názor odvolacieho súdu, spočívajúci v tom, že podanie žalobcu zo 6. októbra 2003 nemožno kvalifikovať ako zmenu žaloby, pretože nárok na zmluvnú pokutu mohol vzniknúť v dvoch prípadoch, teda skutkovým, ale aj právnym základom vzniku práva na ňu bolo ktoréhokoľvek porušenie v zmluve dohodnutých skutočností, zakladajúcich nárokovateľnosť na tento druh postihu, nemá oporu ani v zákone a ani v logike, nakoľko sám žalobca si práve z týchto dvoch prípadov sám v žalobe z 27. decembra 1999 vybral výlučne iba jeden, pričom druhý prípad uplatnil až v roku 2003, keď už bol jeho nárok premlčaný.

Ako z uvedených dôvodov vyplýva, konajúce súdy otázku zmeny žaloby, vykonanú podaním žalobcu zo 6. októbra 2003 a s tým spojenú otázku zániku nároku žalobcu na zmluvnú pokutu premlčaním nesprávne právne posúdili, čím je daný dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.

Tým podľa názoru generálneho prokurátora bol porušený zákon v ustanovení § 1, § 2, § 3, § 95 ods. 1 O. s. p., § 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka.

Žalobca v písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu zo 7. februára 2008 uviedol, že navrhuje, aby dovolací súd ho zamietol. Poukázal na to, že svojím vyjadrením zo dňa 6. októbra 2003 iba doplnil a vysvetlil skutočnosti, odôvodňujúce oprávnenosť uplatneného a vymáhaného nároku. Takéto vyjadrenie nemožno považovať za zmenu návrhu. Je nesporné, že žalobca od prvopočiatku, t. j. od 27. decembra 1999 vymáhal a vymáha od žalovaného rovnaké plnenie (rovnakej kvality, rovnakého rozsahu, na tom istom skutkovom základe a na základe tých istých skutočností a dôvodov). Žalobca nikdy svoj návrh nezmenil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas a že smeruje proti rozhodnutiam, proti ktorým tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný, mimoriadne dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Z o d ť o v o d n e n i a :

Súc viazaný rozsahom a dôvodmi mimoriadneho dovolania, dovolací súd sa predovšetkým zaoberal námietkou generálneho prokurátora, že súdy pochybili, ak podanie žalobcu zo dňa 6. októbra 2003 nepovažovali za zmenu návrhu podľa § 95 O. s. p. a následne, že neprihliadli na vznesenú námietku premlčania.

Žalobca, ako aj oba súdy v tomto smere vychádzali z toho, že nejde o zmenu návrhu podľa § 95 ods. 1 O. s. p., ak žalobca po začatí konania ním uvádzané skutočnosti v návrhu na začatie konania doplní o ďalšie skutočnosti, ktorými odôvodňuje ním uplatnený nárok. Tento právny názor zodpovedá doterajšej právnej praxi (napr. R 38/99, Zborník IV str. 701 a ďalšie). Dovolací súd pri riešení tejto otázky na rozdiel od názoru súdov nižšieho stupňa dospel k záveru, že v danej veci podaním žalobcu zo 6. októbra 2003 vôbec nedošlo k doplneniu skutočností, ktorými bola odôvodnená podaná žaloba, došla súdu 27. decembra 1999, ale v ňom žalobca uviedol úplne iné skutkové okolnosti, z ktorých odvodil už uplatnený nárok, pričom v oboch prípadoch ide o to isté finančné vyčíslenie. Totiž žalobca bez akýchkoľvek pochybností v žalobe z 27. decembra 1999 zmluvnú pokutu neuplatňoval na tom skutkovom základe, že žalovaný riadne a včas nezaplatil fakturované nájomné. V takto podanej žalobe zmluvná pokuta bola výslovne uplatnená iba na tom skutkovom základe, že žalovaný porušil zmluvu o podnájme tým, že od nej odstúpil pred uplynutím dohodnutej doby trvania nájmu 10 rokov, a to vo výške 50 % z hodnoty ceny nájmu, ktorú by bol povinný uhradiť odo dňa odstúpenia od zmluvy až do doby uplynutia dohodnutej 10-ročnej lehoty. Žalobca v žalobe ďalej uviedol, že žalovaný v rozpore s čl. 9 zmluvy jednostranne odstúpil od nájomnej zmluvy, a to na základe písomnej výpovede zo dňa 30. decembra 1998. V texte tejto žaloby nie je žiadna zmienka o tom, že žalovaný nezaplatil riadne a včas nájomné.

Uvedené znenie žaloby je určité, zrozumiteľné, majúce všetky náležitosti uvedené v ustanovení § 78 ods. 1 O. s. p.

V písomnom podaní žalobcu zo 6. októbra 2003 (č. 1. 61-64), označenom ako „Vyjadrenie žalobcu“ uplatňovanie zmluvnej pokuty sa skutkovo odôvodňuje tým, že

- žalobca v súlade so zmluvou vyúčtoval žalovanému nájomné za II. štvrťrok 1999 v dohodnutej výške a termíne, a to faktúrou č. 020299 zo dňa 15. februára 1999, splatnou k 1. marca 1999,
- žalovaný vyúčtované nájomné v lehote splatnosti a ani po lehote splatnosti nezaplatil, napriek výzve zo dňa 12. marca 1999,
- v dôsledku porušenia a nesplnenia povinnosti žalovaného zaplatiť nájomné v dohodnutej výške a lehote, využil žalobca svoje právo podľa čl. IX. bod 2 a dňa 29. apríla 1999 od zmluvy odstúpil na základe výpovede podľa čl. IX. bod 2, pretože žalovaný bol v omeškaní so zaplatením nájomného po dobu viac ako jeden mesiac. Zároveň žalobca vyúčtoval žalovanému zmluvnú pokutu podľa čl. VIII. bod 2 zmluvy vo výške 54 625 000,- Sk.

Porovnajúc znenie skutkového základu, uvedeného v žalobe, došej súdu 27. decembra 1999 a skutkového základu uvedeného v podám žalobcu zo 6. októbra 2003, jednoznačne možno konštatovať, že ide o úplne rozdielny skutkový dej, z ktorého sa uplatňovaný nárok odvodzuje. Pritom nie je dôležité, že tieto dva rozdielne skutkové základy sú obsiahnuté v jednej zmluve, vrátane jej troch dodatkov. Totiž za zmenu žaloby treba považovať aj procesný úkon, ktorým žalobca, hoci požaduje rovnaké plnenie, tak následne činí na základe iných skutočností než tých, ktoré uviedol v žalobe. Preto bolo povinnosťou súdu sa s touto zmenou žaloby vypořadať v zmysle ustanovenia § 95 ods. 2 O. s. p. Ak by bol súd túto zmenu pripustil, následne by musel zaujať aj názor vo vzťahu ku vznesenej námietke premlčania, prihliadajúc na takto uplatnený nárok. Odvolací súd z tohto pohľadu námietku premlčania neposudzoval a generálny prokurátor bližšie nekonkretizoval začiatok a koniec premlčacej lehoty, preto dovolací súd by svoj právny názor v tomto smere vyslovil predčasne.

Vzhľadom na uvedené závery dovolací súd ďalšiu časť mimoriadneho dovolania, týkajúcu sa právneho posúdenia zmluvy z 28. novembra 1997, považuje za bezpredmetnú, keďže aj v mimoriadnom dovolaní sa konštatuje, že nejde o také porušenie, ktoré by malo za následok, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ustanovenia § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 1, 2 O. s. p. napadnuté rozsudky zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

34.

ROZHODNUTIE

Právo k ochrannej známke je vyjadrením vzťahu konkrétneho právneho subjektu, ako majiteľa k inej majetkovej hodnote. Tento právny vzťah patrí medzi občianskoprávne vzťahy, o ktorých rozhodujú súdy, pokiaľ zákon výslovne neurčí iný orgán.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. februára 2008, sp. zn. 1 Obdo V 37/2007)

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 30. marca 2006, č. k. 40 Cbs 140/03-188, vyhovel žalobe a určil, že dohoda o prevode práv a povinností z 27. júna 1991, uzavretá medzi M. a V., je neplatná. Ďalej určil, že slovná ochranná známka VINEA, registrovaná pod č. 162122, zanikla. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 51 000,- Sk náhrady trov konania.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že dohoda z 27. júna 1991 nespĺňa náležitosti dohody o prevode práv k ochrannej známke tak, ako to ustanovuje § 16 zákona č. 174/1988 Zb. o ochranných známkach. Táto dohoda bola uzavretá medzi subjektmi, z ktorých ani jeden nebol v tom čase majiteľom ochrannej známky, a teda nemohol byť ani prevodcom práv k nej. V čase jej uzavretia prevodca V., ktorý bol stále zapísaný v registri ochranných známk ako majiteľ, už právne neexistoval. Ku dňu 1. apríla 1991 potom ako zakladateľ rozhodol o prechode všetkých práv a povinností z jeho bývalých závodov na novovzniknuté štátne podniky, bol k 10. máju 1991 z podnikového registra vymazaný. V dohode tak chýba prevodca - majiteľ ochrannej známky VINEA, ktorý jediný mal právo prevádzkať akékoľvek svoje práva na iné subjekty. Podľa zistenia súdu, ani jeden z účastníkov dohody nebol splnomocnený konať v mene pôvodného majiteľa, takže obidve zmluvné strany mohli byť len v pozícii nadobúdateľov práv k ochrannej známke VINEA. Ani jeden z nich nebol oprávnený za pôvodného majiteľa rozhodovať o ďalšom prevode práv a ani práva k ochrannej známke VINEA prevádzkať a následne ani poskytovať licenciáciu. Z vyššie uvedených dôvodov bola dohoda uzavretá v rozpore s ustanovením § 16 zákona č. 174/1988 Zb. a § 39 Občianskeho zákonníka, a preto je absolútne neplatná.

V časti o určení, že ochranná známka VINEA zanikla, súd rozhodnutie odôvodnil tým, že V., pre právneho predchodcu, ktorých bola ochranná známka VINEA v roku 1974 registrovaná, a ktoré boli ako majiteľ ochrannej známky k 1. aprílu 1991 zapísané v registri, boli na základe rozhodnutia zakladateľa k 1. aprílu 1991 zrušené bez likvidácie, rozdelením na 9 samostatných štátnych podnikov, na ktoré ochranná známka VINEA neprešla. Táto skutočnosť vyplýva najmä z delimitačného protokolu, záverečnej správy likvidátora a stanovísk zakladateľa, podľa ktorých zakladateľ aj napriek tomu, že bol povinný o prechode ochrannej známky VINEA rozhodnúť, tak neurobil. Na žalobcu, ako aj na žalovaného, ako na právnych nástupcov tak prešiel jeho majetok a záväzky len v takom rozsahu, v akom slúžili bývalým závodom štátneho podniku V., so sídlom v N. a v P. k 1. aprílu 1991. Súd tak dospel k záveru, že zánikom štátneho podniku V., ich výmazom z podnikového registra pred rozhodnutím o prechode, prípadne o prevode ochrannej známky VINEA č. 162 122 na niektorého z právnych nástupcov, došlo k zániku ochrannej známky. Takýto záver korešponduje s ustanovenia § 22 písm. c) zákona č. 174/1988 Zb.

Na odvolanie žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako odvolací súd, vec prejednal a rozhodol rozsudkom z 21. februára 2007, č. k. 2 Obo 205/06-255, tak, že v časti, ktorou súd prvého stupňa určil dohodu o prevode práv a povinností z 27. júna 1991 za neplatnú, rozsudok potvrdil. V časti, ktorou určil, že ochranná známka VINEA, registrovaná pod č. 162122, zanikla, rozsudok zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. O náhrade trov konania rozhodol poukazom na ustanovenie § 142 ods. 2 a § 224 ods. 1, 2 O. s. p. a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že ako zásadnú námietku voči rozsudku súdu prvého stupňa vzniesol odvolateľ nedostatok právneho záujmu. Naliehavý právny záujem zákon priamo nedefinuje, ale ak nevyplýva priamo z návrhu, súd ho zisťuje výsluchom žalobcu. Bežne v praxi súdov sa akceptuje názor vyslovený v „Zborníku IV“, vydaného Najvyšším súdom ČSSR, Praha 1986, str. 176, kde je príkladom uvedené, že naliehavý právny záujem existuje najmä vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu, alebo ak by bez tohto určenia jeho právne postavenie sa stalo neistým. Odvolací súd sa plne odvolával na právne dôvody prvostupňového súdu v časti, v ktorej napadnutý rozsudok bol potvrdený. Týmto dôvodom dodal, že spoločenské zmeny po roku 1989 vyvolali aj zmeny hospodárske, a to veľmi podstatné. Spôsob a zmeny vlastníckych vzťahov aj v rámci štátneho podniku, alebo v rámci veľkej privatizácie o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, síce riešil aj s tým spojené duševné vlastníctvo, ale nevyriešil dôsledne vzťahy, ktoré ostali v niektorých prípadoch nedoriešené a vyvolávajú spory. Delimitácia štátneho podniku na viaceré obchodné spoločnosti nemohla zakladať univerzálnu sukcesiu, ale singulárnu sukcesiu. Samotné vlastníctvo k prevádzkam a hodnotám sa doriešilo. Len treba si uve-

domiť, že výroba nealkoholického nápoja VINEA sa začala v roku 1974. Predchádzalo tomu vytvorenie receptúry a tento vynález spadá do oblasti duševného vlastníctva. Duševné vlastníctvo požíva právnu ochranu, ale treba s ním nakladať ako s vlastníctvom. Komu bolo povolené vyrábať nealkoholický nápoj VINEA, používal aj právnu ochranu tak, ako ju používal pôvodný majiteľ, pritom nie je rozhodujúce, koľko odštepných závodov a teraz samostatných spoločností tento nápoj vyrábalo. Je vecou týchto spoločností, aby sa na tom dohodli, kto nápoj bude vyrábať, kto ustúpi, inak majú rovnaké práva na výrobu. Samotná výroba nie je viazaná na ochrannú známku a ako správne prvostupňový súd uviedol, ochranná známka chráni výrobok. Tým, že pôvodný výrobca a aj majiteľ ochrannej známky zanikol, nápoj VINEA sa neprestal vyrábať, medzi účastníkmi to nie je sporné a tento výrobok požíval naďalej ochranu. Nemôže byť predmetom tohto súdneho konania určovanie, či ochranná známka zanikla. Jej zánik je právnou skutočnosťou, o ktorej rozhoduje ÚPN. Preto v tejto časti odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa a žalobu zamietol.

Proti rozhodnutiu v časti, ktorou odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol, podal dovolanie žalobca. Žiadal v tejto časti rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Svoje dovolanie odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pretože riešenie otázky existencie práva k ochrannej známke patrí do právomoci súdu a riešenie otázky existencie ochrannej známky, ako inej majetkovej hodnoty, patrí do právomoci Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. Ďalej poukázal na ustanovenie § 22 zákona č. 174/1988 Zb. o ochranných známkach, ktorá taxatívne upravovala prípady zániku ochrannej známky a na skutočnosť, že účinky zániku práva k ochrannej známke nastávajú ex lége na základe zákonom predpokladanej právnej skutočnosti. Ide o prípady, keď právo k ochrannej známke zaniká zánikom ochrannej známky. Zákon teda zveruje Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky právomoc rozhodovať len o výmaze ochrannej známky z registra, t. j. o jej zániku a nie o zániku práva k ochrannej známke. Zánik práva k ochrannej známke nastáva ako zákonný následok rozhodnutia Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky o výmaze ochrannej známky z registra. Medzi dôvodmi výmazu ochrannej známky nie je dôvod spočívajúci v zániku právnej subjektivity majiteľa ochrannej známky, ak právo k ochrannej známke nebolo prevezené, alebo ak neprešlo na nového majiteľa. Zánik práva k ochrannej známke treba posudzovať podľa zákona č. 174/1988 Zb. o ochranných známkach v žnem platnom a účinnom v čase rozdelenia štátneho podniku V. Ďalej uviedol, že v čase podania žaloby 14. augusta 2003, v čase rozhodnutia Krajským súdom v Banskej Bystrici 30. marca 2006 a v čase rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 21. februára 2007 zákon č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach nemal ustanovenie, ktorým by zveroval Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky právomoc na prejednanie a rozhodovanie o zániku práva k ochrannej známke zánikom právnej subjektivity majiteľa ochrannej známky, ak právo k ochrannej známke nebolo prevezené, alebo ak neprešlo na nového majiteľa. Je toho názoru, že prejednanie a rozhodovanie o zániku práva k ochrannej známke zánikom právnej subjektivity majiteľa ochrannej známky, ak právo k ochrannej známke nebolo prevezené, alebo ak neprešlo na nového majiteľa podľa § 22 písm. b) zákona č. 174/1988 Zb. o ochranných známkach, patrí do právomoci súdu podľa § 7 ods. 1 O. s. p. V danom prípade o prechode práv k ochrannej známke VINEA mal rozhodnúť zakladateľ, že toto právo prechádza na novovzniknuté podniky, resp. na niektorý z nich, čo sa nestalo. Keďže nedošlo k prechodu ochrannej známky VINEA, právo k nej zaniklo podľa ustanovenia § 22 písm. b) zákona č. 174/1988 Zb. Samotná výroba nealkoholického nápoja VINEA podľa pôvodných technologických postupov a receptúry v prevádzkárňach novovzniknutých nástupníckych štátnych podnikoch nezakladá právo označovať výrobok — nealkoholický nápoj ochranou známkou VINEA. Na záver namietal, že rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, čo je v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v časti, ktorou rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, podal dovolanie žalovaný. Žiadal rozsudok v tejto časti zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Svoje dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci. Žalovaný počas celého konania zotrváva na tvrdení, že právny úkon označený ako „Dohoda“, podpísaný 27. júna 1991 M. a V., nie je dohodou o prevode práv k ochrannej známke, nakoľko predmetný právny úkon nespĺňa náležitosti dohody o prevode práv k ochrannej známke tak, ako to ustanovuje § 16 zákona č. 174/1988 Zb. Vzhľadom na to, že medzi uvedenými právnickými osobami nedošlo k uzavretiu dohody o prevode práv k ochrannej známke, podľa jeho názoru nemožno určiť neplatnosť neexistujúceho právneho úkonu. Ďalej uviedol, že určením, že ochranná známka zanikla, nedôjde ku zmene právneho postavenia žalobcu z týchto dôvodov:

- prechod ochrannej známky VINEA zo zanikajúceho štátneho podniku V., na M., nebol vykonaný na základe predmetného právneho úkonu z 27. júna 1991, ale výlučne na podklade rozhodnutia Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej republiky, č. j. 1997/1991 z 25. marca 1991 a záverečnej správy o celkovom priebehu delimitácie zanikajúceho štátneho podniku V., z 2. júla 1991;
- ako ďalší dôvod uviedol, že v doteraz vykonanom dokazovaní žalobca nepreukázal, akým spôsobom si udržal právo na používanie nezapísaného označenia VINEA, pretože toto v dôsledku vydaného predbežného opatrenia Krajským súdom v Nitre nepoužíva od roku 2001 až do súčasnosti. Akým spôsobom sa potom zachovala

príznačnosť — vžitosť tohto označenia pre výrobky žalobcu za dobu viac ako 5 rokov do rozhodnutia súdu, a to najmä v situácii, keď toto označenie, ako obchodný názov zhodného výrobku a zároveň ochrannú známku nepretržite a v celoslovenskom rozsahu používa iný súťažiteľ. Z uvedených dôvodov žalobca právo na používanie a ochranu nezapísaného označenia ukončením jeho používania, stratil;

- napokon dospel k záveru, že v danom prípade chýba podmienka nezávislého používania označenia, ktoré podnikateľ dôvodne považuje za svoje vlastné označenie, nakoľko právny predchodca žalobcu podpisom „dohody“ z 27. júna 1991, ako aj podpisom licenčnej zmluvy z roku 1995 sám poprel nezávislosť používania označenia, ako aj svoj subjektívny vzťah k označeniu, ako svojmu vlastnému.

Účastníci sa k dovolaniam nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolania boli podané včas účastníkmi konania, dovolania prejednal a po preskúmaní napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné. Na dovolanie žalovaného skúmal, či takýto opravný prostriedok smeruje proti takému rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním.

Z o d ô v o d n e n i a :

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Podľa § 238 O. s. p. dovolanie je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O. s. p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu. Žalovaným napadnutý rozsudok v časti, ktorou bol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdený, nie je žiadnym z uvedených rozsudkov, preto prípustnosť podľa § 238 O. s. p. nie je daná.

Proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p. Dovolateľ v dovolaní tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne nesprávne, priamo existenciu niektorej z procesných väd nenamieta. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O. s. p.) dovolací súd preskúmal, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd vymenovaných v § 237 O. s. p. Dovolací súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania, preto dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 4 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. ako neprípustné odmietol.

Odvolací súd v časti, v ktorej súd prvého stupňa určil, že slovná ochranná známka VINEA, registrovaná pod č. 162122, zanikla, zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa tak, že v tejto časti žalobu zamietol.

V tejto časti je prípustnosť dovolania daná podľa § 238 ods. 1 O. s. p. Proti tejto časti rozhodnutia podal dovolanie žalobca.

Predmetom konania v tejto časti je určenie, či právo k ochrannej známke VINEA, číslo zápisu 162122, zamklo.

Podľa ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

V zmysle citovaného ustanovenia možno uplatniť pozitívne alebo negatívne určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je. Treba prisvedčiť žalobcovi, že právo k ochrannej známke je vyjadrením vzťahu konkrétneho právneho subjektu, ako majiteľa k tejto inej majetkovej hodnote. Preto tento právny vzťah patrí do rámca občianskoprávných vzťahov, o ktorých rozhodovať patrí do právomoci súdu. Len výnimočne je súdna právomoc zúžená a zákonom zverená do právomoci iných orgánov. Zákon o ochranných známkach nemá ustanovenie, ktorým by zveril do právomoci inému orgánu, ako napr. Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky, rozhodovať o zániku práva k ochrannej známke zánikom právnej subjektivity majiteľa ochrannej známky. Preto prejednanie a rozhodnutie v danom prípade patrí do právomoci súdu a s názorom odvolacieho súdu nemožno súhlasiť.

Z uvedeného dôvodu rozhodnutie odvolacieho súdu v časti, ktorou rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol, nie je vecne správne a žalobcom podané dovolanie je opodstatnené. Pred skúmaním vecnej opodstatnenosti žaloby v tejto časti bude sa musieť súd zaoberať, či žalobca v čase rozhodovania súdu má na určení naliehavý právny záujem.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v časti o určení zániku práva k ochrannej známke nie je vecne správne, a preto ho podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O. s. p. zrušil a vec v zrušenom rozsahu vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie, V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

35.

ROZHODNUTIE

Ak súd prvého stupňa výrokom rozsudku, vyhlásenom na pojednávaní, nerozhodol o celom predmete konania, o ostávajúcej časti môže rozhodnúť len doplniacim rozsudkom podľa § 166 O. s. p., nemôže o tom rozhodnúť opravným uznesením.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2008, sp. zn. IM Obdo V 3/2007)

Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 6. septembra 2004, č. k. 22 Cb 614/98-579, v spojení s opravným uznesením uložil žalovanému v 3. rade povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 6 000 000,- Sk s tým, že plnením žalovaného v 2. rade alebo žalovaného v 3. rade podľa rozsudku Krajského súdu v Žiline z 11. septembra 2001, č. k. 22 Cb 614/98-452, zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť žalovaného v 1. rade.

Krajský súd v Žiline svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v novom konaní vo veci, po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom, bol predmetom konania nárok žalobcu na zaplatenie 6 000 000,- Sk voči žalovanému v 3. rade z dôvodu jeho ručiteľského záväzku. Ručiteľským vyhlásením z 22. novembra 1993 žalovaný v 3. rade zabezpečil pohľadávku žalobcu z úverovej zmluvy č. X z 22. novembra 1993, ktorou žalobca poskytol dlžníkovi Y. úver. Dňa 22. novembra 1993 uzatvoril pôvodný dlžník Y. so spoločnosťou S. zmluvu o prevzatí dlhu z uvedenej úverovej zmluvy v sume 19 900 000,- Sk. Zmluvu o prevzatí dlhu okrem zmluvných strán podpísal tiež veriteľ a spoločnosť R. Podľa článku II. Bod 5, ak k prevzatí dlhu nedá súhlas predstavenstvo S. do 16. mája 1995, zmluvné strany pokladajú toto prevzatie dlhu za bezpredmetné. Keďže právne následky zmluvy o prevzatí dlhu boli viazané na splnenie odkladacej podmienky a žalovaný v 3. rade nepredložil a neoznačil dôkazy, podľa ktorých predstavenstvo S. súhlasilo s prevzatím dlhu do 16. mája 1995, nedošlo k účinnému prevzatí dlhu od pôvodného dlžníka Y. Vzhľadom na uvedený právny stav bolo irelevantné, či žalovaný v 3. rade, ako ručiteľ, súhlas ku zmluve o prevzatí dlhu dal. Nakoľko žalovaný v 3. rade nepodpísané dodatky k úverovej zmluve nemenili výšku poskytnutých peňažných prostriedkov dlžníkovi, za zaplatenie ktorých sa žalovaný v 3. rade zaručil, je úverová zmluva platná. Súd prvého stupňa tiež nezistil žiadne ďalšie skutočnosti, následkom ktorých by ručiteľský záväzok zanikol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 12. januára 2006, č. k. 3 Obo 21/05-616, rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Podľa názoru odvolacieho súdu právne následky zmluvy o prevzatí dlhu boli viazané na splnenie odkladacej podmienky, t. j. písomný súhlas predstavenstva S. Nakoľko žalovaný v 3. rade neunesol dôkazné bremeno ohľadne preukázania skutočností, že predstavenstvo S. písomný súhlas do 16. mája 1995 dalo, zmluva o prevzatí dlhu nenadobudla účinnosť a zabezpečovací záväzok žalovaného v 3. rade nebol týmto právnym úkonom vôbec dotknutý. Preto súd prvého stupňa rozhodol správne, keď žalobe voči žalovanému v 3. rade o peňažné plnenie z ručiteľského záväzku vyhovel.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením a proti rozsudku odvolacieho súdu na podnet žalovaného Dr. J. podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky a navrhol ich zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedol, že podľa jeho názoru napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon v ustanoveniach § 1, § 2, § 3, § 6, § 120 ods. 1 2, 3, 4, § 157 ods. 2 O. s. p., § 3 ods. 1, § 36 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, ktorými sa súdy dôsledne neriadili. Ďalej na zdôvodnenie mimoriadneho dovolania uviedol:

Podmienka v zmysle § 36 Občianskeho zákonníka je vedľajším ustanovením v právnom úkone, ktorým sa účinnosť právneho úkonu, t. j. skutočný vznik, zmena, či zánik subjektívnych občianskych práv a povinností, robí závislým na skutočnosti, ktorá je subjektom právneho úkonu v čase jeho urobenia neznáma (je pre nich neistá). Význam odkladacej podmienky spočíva v tom, že účinky právneho úkonu nastanú až jej splnením. Do splnenia, nesplnenia, či zmarenia podmienky existuje stav neistoty, kedy sa nevie, či urobený právny úkon, ktorý je inak platný a záväzný, avšak nie je ešte účinný, nadobudne vôbec právne účinky. Splnením odkladacej podmienky nadobudne právny úkon právne účinky, a to od času splnenia podmienky (ak nebolo stranami dohodnuté niečo iného). Len vtedy je najskôr naplnená vôľa zamýšľaná účastníkmi právneho úkonu. Naproti tomu nesplnenie odkladacej podmienky znamená, že dosiaľ neúčinný právny úkon nenadobudne účinnosť.

V prejednávanej veci „súhlas predstavenstva s prevzatím dlhu akciovou spoločnosťou S. do 16. mája 1995“, ktorú platne uzavrel predseda predstavenstva - žalovaný v 3. rade, nemožno pokladať za odkladaciu podmienku v zmysle § 36 Občianskeho zákonníka, lebo takéto rozhodnutie orgánu spoločnosti jednak nespĺňa pojmové znaky

podmienok (nešlo o neistú skutočnosť, teda takú, o ktorej konajúci nevie, či nastane alebo nie, pretože nemôže byť základom podmienky skutočnosť, ktorá istotne nastane, alebo ktorá istotne nenastane a o ktorej subjekt, robiaci právny úkon, vie, že nastane, resp. že nenastane) a jednak, že nespočívalo na vôli konajúceho, a preto nie je podmienkou tak, ako to chybné uzavrel odvolací súd i súd prvého stupňa.

Z toho vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v posudzovaní uvedenej otázky na nesprávnom právnom posúdení veci, čím je tak naplnený dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.

Uvedené nesprávne posúdenie základnej otázky sa potom premietlo aj do prílišnej formálnosti a povrchnosti konania a rozhodovania súdov vo vzťahu k ostatným námietkam, ktoré vzniesol v danom procese žalovaný v 3. rade, čím súdy porušili pravidlá stanoveného postupu (spravodlivého procesu), ktoré vyžadujú plný rešpekt k procesným zásadám, ktorým je konanie pred všeobecnými súdmi ovládané (pórov. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 1, § 2, § 3, § 120, § 153 a § 157 O. s. p.).

Súčasťou práva na spravodlivý proces je nevyhnutná nadväznosť medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej, ktorá sa musí prejavovať v odôvodnení rozhodnutia spôsobom zakotveným v § 157 ods. 2 O. s. p.; ak tento vzťah z odôvodnenia nevyplýva, ide vo svojich dôsledkoch o rozhodnutie nepreskúmateľné, a teda o naplnenie tzv. inej vady konania, ktorá je dovolacím dôvodom podľa § 243f ods. 1 písm. b) O. s. p.

Takýto arbitráry postup treba vidieť najmä pri posudzovaní námietky žalovaného v 3. rade ohľadne nesporenej praxe, ktorú strany zmluvy o prevzatí dlhu po jej uzavretí zaviedli v súlade s § 323 v spojení s § 407 ods. 2, 3 Obchodného zákonníka, ale súd ju zamietol z dôvodu jej účelovosti, pričom k ďalším námietkam (ako napr. neurčitosť zmluvy o ručení, ktorú uzavreli s veriteľom dva subjekty, pričom záväzok sa vymáha od jedného, či neakceptácia platnosti dodatku z 20. apríla 1994 a pod.) sa už ani nevyjadroval.

Z uvedeného vyplýva, že súdy pri rozhodovaní porušili zákon, a preto vzhľadom na uvedené skutočnosti za podmienok uvedených v § 243e ods. 1, v spojení s § 243f ods. 1 písm. b) a c) O. s. p. podávam na základe podnetu účastníka konania mimoriadne dovolanie proti napadnutým rozsudkom, lebo to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Žalobca v písomnom vyjadrení k mimoriadnemu navrhol ho zamietnuť. Stotožnil sa so skutkovými, aj právnymi závermi uvedenými v napadnutých rozhodnutiach.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas na podnet účastníka konania, mimoriadne dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúma] napadnuté rozhodnutia, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Na pojednávaní konanom 6. septembra 2004 (č. 1. 572-576) súd prvého stupňa vyhlásil rozsudok, ktorým zaviazal žalovaného v 3. rade zaplatiť žalobcovi čiastku 6 000 000,— Sk do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia a rozhodol o náhrade trov konania.

Súd prvého stupňa opravným uznesením zo 6. septembra 2004 výrok rozsudku uvedený v zápisnici o pojednávaní opravil tak, že jeho správne znenie je takéto:

Žalovaný v 3. rade je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 6 000 000,- Sk, pričom plnením žalovaného v 2. rade alebo žalovaného v 3. rade podľa rozsudku Krajského súdu v Žiline, č. k. 22 Cb 614/98-452, zo dňa 11. septembra 2001 zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť žalovaného v 1. rade, v rozsahu poskytnutého plnenia žalovanými v 2. rade alebo v 3. rade. V ostatných výrokoch ponechal rozsudok nezmenený.

V odôvodnení opravného uznesenia súd uviedol, že takto postupoval podľa ustanovenia § 164 O. s. p., keďže ide o zrejmu nesprávnosť.

Opravné uznesenie bolo vydané v rozpore so zákonom, ktorého porušenie je inou vadou v zmysle ustanovenie § 241 ods. 1 písm. b), v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. a týmto postupom súdu prvého stupňa bola tiež účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom. Odvolací súd toto pochybenie súdu prvého stupňa neopravil.

Súd prvého stupňa opravným uznesením založil medzi účastníkmi konania úplne iné právne vzťahy, než ktoré vyplývali z jeho rozsudku vyhláseného na pojednávaní konanom 6. septembra 2004 (č.l. 576)), resp. aj z jeho rozsudku zo dňa 11. septembra 2001 č. k. 22 Cb 614)98-452. Z tohto dôvodu v danej veci nešlo o nejakú zrejmu nesprávnosť (§ 164 O. s. p.), ale o rozhodnutie vo veci samej, o ktorej malo byť rozhodnuté výrokom rozsudku, a to na pojednávaní (§ 115 O. s. p.). Ak teda súd prvého stupňa výrokom rozsudku vyhlásenom na pojednávaní dňa 6. septembra 2004 nerozhodol o celom predmete konania, potom ďalej mohol postupovať podľa ustanovenia § 166 O. s. p. a v ostávajúcej časti konania mohol rozhodnúť dopĺňujúcim rozsudkom, pre ktorý platia obdobne ustanovenia o rozsudku, teda okrem iného na jeho vyhlásenie bolo potrebné nariadiť pojednávanie. Keďže súd prvého stupňa takto nepostupoval, odňal v tomto smere žalobcovi aj žalovaným možnosť konať pred súdom, a preto odvolací súd mal odvolaním napadnutý rozsudok zrušiť. Navyiac odvolací súd na odvolacie pojednávanie predvolal len žalobcu a žalovaného v 3. rade, hoci výrok rozsudku súdu prvého stupňa sa dotýkal aj žalovaných v 1. a v 2. rade, a teda aj v odvolacom konaní bola týmto účastníkom odňatá možnosť konať pred súdom.

Vzhľadom na zistenie vady uvedenej v ustanovení § 237 písm. f) O. s. p., dovolací súd na jej existenciu musel prihliadať z úradnej povinnosti, a preto aj keď táto vada nebola výslovne generálnym prokurátorom namietaná, dovolací súd dospel k záveru, že už táto vada je dôvodom na zrušenie napadnutých rozhodnutí.

Pokiaľ ide o prvú námietku generálneho prokurátora, a to týkajúcu sa výkladu ustanovenia § 36 Občianskeho zákonníka, dovolací súd s týmto právnym názorom generálneho prokurátora sa nestotožňuje.

Z obsahu zmluvy o prevzatí dlhu z 22. novembra 1993, uzavretej medzi dlžníkom Y. a spoločnosťou S., jej článku II. bod 5 vyplýva, že ak k prevzatí dlhu nedá súhlas predstavenstvo S. do 16. mája 1995, zmluvné strany pokladajú toto prevzatie dlhu za bezpredmetné. Podľa názoru dovolacieho súdu v danom prípade ide o bežnú odkladaciu podmienku podľa ustanovenia § 36 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Názor generálneho prokurátora, že v tomto prípade nešlo o neistú skutočnosť, odporuje všeobecným poznatkom o chode obchodných spoločností (§ 121 O. s. p.). V prvom rade treba uviesť, že predstavenstvo by nedalo súhlas k prevzatí dlhu vtedy, ak by o uvedenej podmienke objektívne nemohlo rozhodnúť, lebo spoločnosť zanikla, resp. bola zrušená (§ 68 Obchodného zákonníka), bolo rozhodnuté o neplatnosti spoločnosti (§ 68a Obchodného zákonníka), na spoločnosť bol vyhlásený konkurz podľa zákona č. 7/2005 Z. z., atď. Súhlas k prevzatí dlhu predstavenstvo tiež nedá vtedy, ak tak rozhodne, prípadne takýto bod nezaradí do programu. Či takáto situácia v budúcnosti nastane, v čase uzavretia zmluvy dňa 22. novembra 1993 isté nie je a nie je isté ani to, či predstavenstvo súhlas k prevzatí dlhu výslovne dá, alebo nedá. Aj keď niektorá z týchto skutočností určite nastane, ako tvrdí generálny prokurátor, to ešte neznamená, že táto skutočnosť nemôže byť základom odkladacej podmienky. Táto odkladacia podmienka je neistá v tom, že v čase uzavretia podmieneného právneho úkonu nikto s istotou nemôže vedieť z hľadiska udelenia súhlasu predstavenstva, že ktorá z vyššie popísaných situácií nastane, a teda v konečnom dôsledku, či súhlas predstavenstva k dohodnutému dátumu bude daný. Na základe uvedeného dovolací súd túto námietku generálneho prokurátora nepovažuje za dôvodnú.

Námietku generálneho prokurátora, týkajúcu sa arbitrárneho (svojvoľného) postupu (v mimoriadnom dovolaní nesprávne uvedené „arbitrážneho“) súdov z hľadiska posúdenia praxe účastníkov po uzavretí zmluvy o prevzatí dlhu dovolací súd považuje za dôvodnú. Žalovaný v 3. rade v priebehu konania poukazoval na to, že po uzavretí tejto zmluvy účastníci postupovali v súlade s jej obsahom, čo možno považovať aj za uznanie záväzku podľa ustanovenia § 323 Obchodného zákonníka (uvádza to napr. aj v odvolaní na 6.1.594) s dôsledkami vyplývajúcimi z § 407 ods. 2, 3 Obchodného zákonníka, pokiaľ ide o premĺčanie. V tomto smere úvaha odvolacieho súdu, že ide o účelovú námietku, nie je postačujúca. Ku viacerým ďalším námietkam žalovaného v 3. rade, napr. neurčitost zmluvy o ručení, platnosť dodatku z 20. apríla 1994, sa súdy ani nevyjadřili.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 v spojení s ustanovením § 243i ods. 2 O. s. p. napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

36. ROZHODNUTIE

Právnická osoba so sídlom na území členského štátu Európskej únie, ktorá bola zriadená na vzdelávanie alebo výskum, je oprávnená pôsobiť ako súkromná vysoká škola za predpokladu, že má štátny súhlas.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2008, sp. zn. 4 Obdo 40/2006)

Okresný súd v Žiline uznesením, č. k. Nre: 26/Nsre/91/2006 zo dňa 30. júna 2006, rozhodol tak, že námietky navrhovateľa podané proti odmietnutiu zápisu zamietol.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ návrhom na zápis, podaným dňa 25. mája 2006, požadoval vykonať zmeny zapísaných údajov. S poukazom na ustanovenie § 8 ods. 3 zákona č. 53Q/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov súd zápis do obchodného registra odmietol a v zmysle ustanovenia § 8 ods. 4 citovaného zákona navrhovateľa o tomto upovedomil. O námietkach proti odmietnutiu vykonania zápisu, konal Okresný súd Žilina, ktoré prejednal podľa § 200b ods. 2 O. s. p. v rozsahu danom § 6 a 7 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a podľa § 200b ods. 6 O. s. p. Z obsahu návrhu zistil, že jeho predmetom je zápis predmetu činnosti „prevádzkovanie vysokej školy na základe štátneho súhlasu“ a uviedol, že listina, preukazujúca udelenie štátneho súhlasu, priložená nebola. Citoval ustanovenia § 47 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách, podľa ktorého právnická osoba so sídlom v Slovenskej republike, alebo so sídlom na území členského štátu, ktorá bola zriadená, alebo založená na vzdelávanie a výskum, je oprávnená pôsobiť ako súkromná vysoká škola, ak jej vláda Slovenskej republiky na to udelila súhlas v mene štátu. Návrh na udelenie štátneho súhlasu predkladá vláde ministerstvo. Konajúci súd konštatoval, že podľa § 13 uvedeného zákona sa ustanovenie § 47 vzťahuje aj na činnosť pobočiek zahraničných vysokých škôl. Navrhovateľom predložené vyjadrenie ministra školstva zo dňa 7. februára 2006, konajúci súd považoval za nepostačujúce, nakoľko v liste je iba uvedené, že ministerstvo školstva neuloží pokutu. S poukazom na uvedené v zmysle § 200b ods. 6 O. s. p. konajúci súd námietky zamietol.

O odvolaní, doručenom na Okresný súd v Žiline 10. júla 2006, proti tomuto rozhodnutiu, rozhodol Krajský súd v Žiline uznesením, č. k. 20 Cob 257/2006, zo dňa 24. augusta 2006 tak, že uznesenie Okresného súdu Žilina, č. k. 26 Nsre/91/2006-59, zo dňa 30. júna 2006 potvrdil a vo výroku rozhodnutia uviedol, že proti tomuto uzneseniu je dovolanie prípustné.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že predmetom odvolacieho konania bolo riešenie právnej otázky v súvislosti s ustanovením § 47 ods. 1, ods. 13 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách s vysloveným názorom odvolateľa, že registrovému súdu doložené listiny zo strany navrhovateľa preukazujú podnikateľské oprávnenie na vykonávanie navrhovaného zapisovaného údaju predmetu podnikania, a to „prevádzkovanie vysokej školy na základe štátneho súhlasu“ nielen na území Českej republiky, ale aj na území Slovenskej republiky z dôvodu, že nevzniká nová vysoká škola na území Slovenskej republiky ako samostatná škola, ale ide o zápis organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby do podnikového registra, a preto nie je potrebný súhlas slovenských orgánov k jej pôsobeniu. Citoval ustanovenie 47 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. a s poukazom na znenie § 47 ods. 13 zákona 131/2002 Z. z. o vysokých školách uviedol, že ustanovenia § 47 až § 49 sa vzťahujú aj na činnosť pobočiek zahraničných vysokých škôl. Konštatoval, že podľa § 47 ods. 13 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách je *expressis verbis* uvedené, že celé ustanovenie § 47 sa vzťahuje aj na činnosť pobočiek zahraničných vysokých škôl, to znamená, že na pôsobenie a tým na zápis organizačnej zložky (pobočky) zahraničnej osoby s názvom Vysoká škola podnikaní, a. s., organizačná zložka, do obchodného registra bola nevyhnutná listina, a to súhlas vlády Slovenskej republiky. S vysloveným právnym názorom okresného súdu v napadnutom uznesení sa stotožnil a odvolací dôvod navrhovateľa označil za nerelevantný. Fakt, že treba doložiť súhlas vlády Slovenskej republiky aj na činnosť organizačnej zložky (pobočky) zahraničnej vysokej školy, podľa § 47 ods. 13 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách, odvolací súd označil za jednoznačný s poukazom na údaj „prevádzkovanie vysokej školy“ na základe štátneho súhlasu. Uviedol, že zákon pomenúva listinu, ktorá je nevyhnutná na činnosť tejto organizačnej zložky (pobočky), a tým ide aj o listinu nevyhnutnú k doloženiu návrhu na zápis do obchodného registra a ňou je súhlas vlády Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu túto listinu nenahrádza rozhodnutie Ministra školství mládeže a telovýchovy ČR o udelení štátneho súhlasu pôsobiť ako súkromná vysoká škola a akreditácia na päť rokov bakalárskeho študijného programu „Ekonomika a management“ č. j. 19787/2000 — 30 č. 1. 20 spisu a ani rozhodnutie o akreditácii nadväzujúceho magisterského študijného programu Ekonomika a management zo dňa 28. februára 2005 č. j. 12 973/2005-30 a rozhodnutie o predĺžení akreditácie zo dňa 5. mája 2005, č. j. 17 767/2005-30/č.l. 18, 19 spisového materiálu. Poukaz na ustanovenie § 2a ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. o

vysokých školách označil za nerelevantný, nakoľko toto ustanovenie rieši odlišnú situáciu, týka sa iba roviny ukladania pokuty. List Ministerstva školstva Slovenskej republiky zo dňa 7. februára 2006, sp. zn. CD - 2006-2093/4679-1.21 č. 1. 55 spisu označil za taký, ktorý má väzbu na prípad uloženia, alebo neuloženia pokuty, ale nie pre prípad vyhodnotenia podmienok potrebných na zápis do obchodného registra. Odvolací súd považoval za potrebné poukázať na záverečný odsek listu Ministerstva školstva Slovenskej republiky, kde sa dáva do pozornosti skutočnosť, že ak chce zahraničná vysoká škola získať štátny súhlas na pôsobenie (a akreditáciu) na území Slovenskej republiky podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách, musí postupovať podľa § 47 tohto zákona. S odkazom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že podmienkou zápisu organizačnej zložky (pobočky) zahraničnej právnickej osoby do obchodného registra bol súhlas vlády Slovenskej republiky v úzkej súvislosti aj na vymedzený predmet navrhovaného zapisovaného údaju v časti podnikania „prevádzkovanie vysokej školy“ na základe štátneho súhlasu. Vzhľadom na to, že týmto rozhodnutím sa riešili podmienky nevyhnutné k zápisu do obchodného registra s poukazom na ustanovenie § 47 ods. 1, ods. 13 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách s konštatovaním, že navrhovateľom doložené rozhodnutia nenahrádzajú listinu potrebnú k zápisu do obchodného registra, a to súhlas vlády Slovenskej republiky a takýto právny názor bol v súlade s čl. 49 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, odvolací súd rozhodnutie označil za rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a pripustil dovolanie.

Proti tomuto uzneseniu s vyznačenou právoplatnosťou 26. septembra 2006, v zákonnej lehote, podaním, doručeným súdu dňa 24. októbra 2006, podal dovolanie navrhovateľ a navrhol napadnuté uznesenie Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 20 Cob 257/2006 zo dňa 24. augusta 2006, zrušiť a vec vrátiť na nové konanie. Uviedol, že predložené listinné dôkazy v konaní citované v článku IV. dovolania „rozhodnutie“ Ministerstva školství, mládeže a telovýchovy ČR o udelení štátneho súhlasu na pôsobenie ako súkromnej školy a akreditácie na päť rokov bakalárskemu študijnému programu č. j. 19 787/2000-30 a rozhodnutie o akreditácii č. j. 12 973/2005-30 a rozhodnutie o predĺžení akreditácie zo dňa 5. mája 2005, č. j. 17 767/2005-30 sú dostatočnými dôkazmi preukazujúcimi podnikateľské oprávnenie na vykonávanie predmetu podnikania „prevádzkovanie“ vysokej školy na základe štátneho súhlasu, nielen na území Českej republiky, ale aj na území Slovenskej republiky. Z dôvodu, že nevzniká nová vysoká škola na území Slovenskej republiky, ako samostatná škola, podľa dovolateľa nie je potrebný štátny súhlas slovenských orgánov k jej pôsobeniu. Citoval ustanovenie § 2a ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z., z obsahu ktorého má dovolateľ za to, že činnosť právnickej osoby, ktorá poskytuje vysokoškolské vzdelávanie na území Slovenskej republiky a je vysokou školou so sídlom na území členského štátu Európskej únie, ktorá bola zriadená a má akreditované študijné programy podľa právnych predpisov členského štátu, sa na území Slovenskej republiky toleruje, a teda nepotrebuje súhlas. Dovolateľ sa zároveň domnieva, že zahraničné vysoké školy so sídlom a akreditáciou v inom členskom štáte EU, nepotrebujú povolenie od príslušných exekutívnych orgánov štátu, v ktorom pôsobia ako akreditovaná zahraničná vysoká škola, ibaže by požadovala ekonomické a právnické výhody, ktoré sú akreditované v štáte svojho zahraničného pôsobenia, musela by o svoju akreditáciu požiadať príslušné orgány, prípadne žiadať o povolenie vlády. S poukazom na ustanovenia § 2a ods. 1 a ods. 3 zákona č. 131/2002 Z. z. uviedol, ktoré právnické osoby majú výhradné právo poskytovať vysokoškolské vzdelávanie, s odkazom na ktorý obsah dovolateľ je názoru, že ustanovenie § 47, ktoré aplikoval odvolací súd, sa netýka vysokých škôl so sídlom na území členského štátu, ktoré sú uvádzané v bode 3) tohto článku. Konštatoval, že vysoké školy so sídlom na území členského štátu sú uvádzané v ustanoveniach § 2a ods. 1 a § 2a ods. 3 ako samostatné subjekty popri vysokých školách podľa § 2a ods. 2 a nevysokoškolských inštitúciách. Podľa dovolateľa zákon umožňuje pôsobenie vysokých škôl so sídlom na území členského štátu ako právnických osôb, ktoré majú výhradné právo poskytovať vysokoškolské vzdelávanie, a preto keďže Vysoká škola podnikaní, a. s., Ostrava, je vysokou školou so sídlom na území členského štátu Európskej únie, ktorá bola zriadená a má akreditované študijné programy podľa právnych predpisov členského štátu tak, ako to vyplýva z listín, názor okresného aj krajského súdu vyslovený v napadnutých rozhodnutiach, je podľa dovolateľa nesprávny. Súčasne poukázal na vyjadrenie ministra školstva Slovenskej republiky, z ktorého obsahu je zrejmé, že nie je potrebný štátny súhlas (akreditácia) v liste zo dňa 7. februára 2006 slovenských orgánov, ale stačí súhlas, ktorý má zahraničná vysoká škola od svojej krajiny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§10a ods. 1 O. s. p.) prejednal dovolanie podľa § 240 ods. 1 O. s. p. s tým, že prípustnosť dovolania je daná ustanovením § 239 ods. 1 písm. a) O. s. p., dovolanie bolo podané v zákonnej lehote a obsahuje predpísané náležitosti stanovené ustanovením § 241 O. s. p.

Z o d ť o d n e n i a :

Predmetom do volacieho konania je posúdiť správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa stotožnil s vysloveným právnym názorom prvostupňového súdu a rozhodol tak, že potvrdil prvostupňové rozhodnutie, ktorým Okresný súd Žilina námietky navrhovateľa podané proti odmietnutiu vykonania zápisu zamietol.

Základnou otázkou na posúdenie dôvodnosti dovolania je, či obidva súdy (prvostupňový súd, ako aj odvolací súd), dospeli k správneému výkladu obsahu ustanovení § 47 zákona č. 131/2002 Z. z. v spojení s odsekom

13 uvedeného zákona. Z ustanovenia § 47 ods. 13 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách vyplýva, že ustanovenia § 47 a § 19 sa vzťahujú aj na činnosť pobočiek zahraničných vysokých škôl. Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O. s. p.) sa stotožnil s vysloveným právnym názorom, že celé ustanovenie § 47 citovaného zákona, sa vzťahuje aj na činnosť pobočiek zahraničných vysokých škôl, čo znamená, že na zápis organizačnej zložky (pobočky zahraničnej osoby s názvom „Vysoká škola podnikaní, a. s., organizačná zložka“ do obchodného registra, bol potrebný súhlas slovenskej vlády. Z ustanovenia § 47 zákona o vysokých školách, vyplýva, že právnická osoba so sídlom v Slovenskej republike, alebo so sídlom na území členského štátu, ktorá bola zriadená alebo založená na vzdelávanie a výskum, je oprávnená pôsobiť ako súkromná vysoká škola, ak jej vláda Slovenskej republiky na to udelila súhlas v mene štátu (štátny súhlas) a že návrh na udelenie štátneho súhlasu predkladá vláde ministerstvo. Z citovaného ustanovenia jednoznačne vyplýva, že aj právnická osoba so sídlom na území členského štátu, ktorá bola zriadená na vzdelávanie, alebo výskum, je oprávnená pôsobiť ako súkromná vysoká škola za predpokladu, že má štátny súhlas. Z citovaného ustanovenia jednoznačne vyplýva, že štátny súhlas, teda súhlas vlády Slovenskej republiky, ako základný predpoklad na prevádzkovanie vysokej školy ako nevyhnutného dokladu na doloženie k návrhu na zápis do obchodného registra, nemôže nahradiť rozhodnutie členského štátu Európskej únie, v danom prípade rozhodnutie Českej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§10a ods. 1 O. s. p.) sa stotožnil aj s vysloveným názorom, že list ministra školstva Slovenskej republiky CD — 2006 - 2093/4679-1.21 zo dňa 7. februára 2006 nie je štátny súhlas vlády (štátny súhlas) podľa ustanovenia § 47 ods. 1 zákona o vysokých školách. Predložený list je iba oznámením, že vykonávanie činnosti uvedenej zahraničnej vysokej školy na území Slovenskej republiky sa toleruje. Citovaný list nie je udelením súhlasu na oprávnenie pôsobiť ako súkromná vysoká škola na území Slovenskej republiky. Tento fakt vyplýva aj z poslednej vety listu, na ktorý poukazuje taktiež zdôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O. s. p.) na základe uvedených skutočností, dovolanie označil za nedôvodné a s odkazom na ustanovenie § 243b O. s. p. dovolanie zamietol.

O trovách dovolacieho konania rozhodol tak, že účastníkom dovolacieho konania trovy dovolacieho konania nepriznal.

37.

ROZHODNUTIE

Na rozhodnutie o úrazovej rente nie je podstatné len posúdenie zhoršenia zdravotného stavu, ale musí byť posúdený aj pokles pracovnej schopnosti žiadateľa o dávku vykonávať doterajšie zamestnanie (baník).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. marca 2009, sp. zn. 9 So 120/2008)

Krajský súd v T. rozsudkom z 22. februára 2008 potvrdil rozhodnutie z 26. marca 2007, podľa ktorého navrhovateľ nemá nárok na úrazovú rentu s odôvodnením, že podľa lekárskeho posudku pobočky Sociálnej poisťovne P. z 2. marca 2007 u navrhovateľa po 1. januári 2004 nedošlo k zhoršeniu zdravotného stavu v dôsledku pracovného úrazu z roku 1979, používa hydraulickú protézu a ťažkosti s ľavým kolenom sú hodnotené ako následok preťažovania pri športe a následok športového úrazu z roku 2002. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal z obsahu administratívneho spisu odporkyne za preukázané, že navrhovateľ utrpel poškodenie zdravia v dôsledku pracovného úrazu 25. februára 1979 s následnou amputáciou pravej dolnej končatiny v dolnej časti stehna, k 31. decembru 2003 mu nevznikla strata na zárobku po skončení práceneschopnosti a nevznikla žiadna právna skutočnosť podľa § 88 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“).

Rozsudok napadol včas podaným odvolaním navrhovateľ a žiadal, aby ho odvolací súd zrušil a vrátil na ďalšie konanie. Ohodnotenie miery poklesu jeho pracovnej schopnosti na 0 % považuje za neobjektívne. Je poberateľom invalidného dôchodku pre 50 % mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Jeho zdravotný stav sa zhoršil, nie je stabilizovaný a je v priamej súvislosti s pracovným úrazom. Posudkoví lekári vôbec nevzali do úvahy vykonávané zamestnanie trénera telesne postihnutej mládeže, ktoré si vyžaduje pohyb v teréne, od roku 2007 s opornou palicou. Pracovný úraz utrpel ako 26-ročný a snažil sa telesný hendikep kompenzovať a plne sa zapojiť do pracovného procesu. Zvýšeným pracovným úsilím dosahoval také zárobky, pri ktorých mu nevznikla strata na zárobku. Okrem práce trénera telesne postihnutej mládeže vykonáva aj prácu správcu chaty pre telesne postihnutých, ktorá je fyzicky náročná a vo veku 55 rokov má značné zdravotné problémy. Vyšetrením v Ústrednej vojenskej nemocnici v R. bolo konštatované zhoršenie hybnosti a bolesti v oblasti pravého a ľavého bedrového kĺbu, ľavého kolena a LS chrbtice v priamej príčinnej súvislosti s pracovným úrazom z roku 1979. Posudky odporkyne napriek tomu konštatujú stabilizovaný zdravotný stav bez jeho zhoršenia po 1. januári 2004 a bez podstatnej zmeny pomerov. Navrhol, aby jeho zdravotný stav posúdil súdny znalec z príslušného odboru a určil mieru poklesu jeho pracovnej schopnosti vzhľadom na prácu, ktorú doteraz vykonáva.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil. Poukázala na to, že základnou otázkou v danej veci je otázka, či u navrhovateľa od 1. januára 2004 došlo alebo nedošlo k zhoršeniu zdravotného stavu. Keďže k zhoršeniu nedošlo, miera poklesu jeho pracovnej schopnosti nebola posudzovaná, a teda nebola hodnotená na 0 %. Posudkoví lekári Sociálnej poisťovne majú na výkon svojej činnosti potrebnú kvalifikáciu a vedomosti a sú znalcami v odbore posudzovania. Pri posudzovaní navrhovateľa vychádzali z odborných lekárskeho nálezov, na ktoré poukazoval navrhovateľ. Návrh, aby zdravotný stav navrhovateľa posúdil znalec, preto považuje za nadbytočný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa treba vyhovieť.

Predmetom konania bolo rozhodnutie o nároku na úrazovú rentu.

Podľa § 83 zákona o sociálnom poistení poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec, okrem sudcu a prokurátora a fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

Podľa § 8 ods. 1 zákona o sociálnom poistení pracovný úraz podľa tohto zákona je poškodenie zdravia alebo smrť fyzickej osoby spôsobené nezávisle od jej vôle krátkodobým, náhlym a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ktoré

- a) zamestnanec uvedený v § 4 utrpel pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh, pre plnenie pracovných úloh alebo služobných úloh a pri odvracaní škody hroziacej zamestnávateľovi,

b) fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2 utrpela pri činnostiach uvedených v tomto ustanovení alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami.

Podľa § 251 ods. 1 zákona o sociálnom poistení pracovný úraz a choroba z povolania uznané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 sa považujú od 1. januára 2004 za pracovný úraz a chorobu z povolania podľa tohto zákona.

Z o d ô v o d n e n i a :

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľ utrpel v roku 1979 pracovný úraz pri plnení pracovných úloh.

Zo „záznamu o úraze“, spísaného 28. februára 1979 zamestnávateľom Baňa Handlová, k. p. so sídlom v H. vyplýva, že navrhovateľ 25. februára 1979 utrpel pracovný úraz - otvorenú zlomeninu s následnou amputáciou predkolenia.

Z administratívneho spisu odporkyne nevyplýva, že by navrhovateľ k 31. decembru 2003 mal nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti a že by mu nárok na výplatu takej náhrady trval po 1. januári 2004. Taktiež z neho nevyplýva, že by pred podaním žiadosti o úrazovú rentu bola posudzovaná schopnosť navrhovateľa vykonávať doterajšiu činnosť. Rozhodnutím Úradu dôchodkového zabezpečenia z 20. mája 1980 bol navrhovateľovi od 26. decembra 1979 priznaný čiastočný invalidný dôchodok. Navrhovateľ v žiadosti o úrazovú rentu z 24. januára 2007 uviedol, že poberá invalidný dôchodok.

Z nálezu ortopéda Ústrednej vojenskej nemocnice v R. z 28. júna 2007 vyplýva záver o poúrazovej koxsartróze a gonartróze, bolestiach LS chrbtice, keď stav hodnotil ako trvalý, s nepriaznivou prognózou a v priamej príčinnej súvislosti s pracovným úrazom z roku 1979, vzniknutý preťažovaním váhonosných kĺbov pre amputáciu pravej dolnej končatiny.

Podľa § 88 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poškodený má nárok na úrazovú rentu, ak v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v § 17 ods. 2 (ďalej len „pokles pracovnej schopnosti“).

Na posúdenie nároku navrhovateľa na pracovný úraz je v zmysle cit. ustanovenia podstatné to, či v dôsledku pracovného úrazu má viac ako 40 % pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť.

Z posudkov posudkových lekárov odporkyne vyplýva, že dospeli iba k záveru, že u navrhovateľa po 1. januári 2004 nedošlo k zhoršeniu zdravotného stavu. Pre potreby rozhodnutia o úrazovej rente nie je podstatné len posúdenie zhoršenia zdravotného stavu, ale aj posúdenie poklesu pracovnej schopnosti, t. j. schopnosti vykonávať doterajšie zamestnanie (baník). Pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca posudkoví lekári neposúdili. Navyše je záver o nezhoršení zdravotného stavu tiež v rozpore so záverom vyššie uvedeného nálezu ortopéda.

Vzhľadom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že odporkyňa nedostatočne zistila skutočný stav veci pre rozhodnutie o nároku na úrazovú rentu. Odvolací súd preto rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vrátil odporkyni na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne zadovážiť si riadny posudok o percentuálnej miere poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať doterajšiu činnosť (baník), v ktorom sa posudkový lekár vyjadrí aj k poklesu pracovnej schopnosti vo vzťahu k postihnutiu váhonosných kĺbov v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom. Až na základe nového posúdenia odporkyňa o nároku na úrazovú rentu rozhodne znovu, pričom v novom rozhodnutí sa vysporiada so všetkými námietkami navrhovateľa.